

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**«Ο ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ
ΚΛΑΔΟ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ»**

Σπουδαστές: Προεστοπούλου Ιωάννα – Μαρία ΑΜ: 2004094
Στεφανόπουλος Δημήτρης ΑΜ: 2004084

Επιβλέπων Καθηγητής: Νικόλαος Γιαννακέας

Καλαμάτα, 2013

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία μελετάει τον πιστωτικό κίνδυνο στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο και κυρίως σε περιόδους χρηματοπιστωτικής κρίσης. Οι τράπεζες αποτελούν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της οικονομίας. Για το λόγο αυτό, οι κίνδυνοι που αναλαμβάνουν επηρεάζει ολόκληρη την οικονομία.

Τα είδη των κινδύνων που αντιμετωπίζει μία τράπεζα είναι ο πιστωτικός κίνδυνος (credit risk), ο κίνδυνος αγοράς (market risk), ο λειτουργικός κίνδυνος (operational risk), ο κίνδυνος ρευστότητας (liquidity risk), ο νομικός κίνδυνος (legal risk). Επίσης, αρκετοί μελετητές, περιλαμβάνουν και τον κίνδυνο χώρας (country risk).

Μερικές από τις συνέπειες που μπορεί να επιφέρει ο πιστωτικός κίνδυνος για τις επιχειρήσεις είναι η περιορισμένη ρευστότητα, η μειωμένη πιστοληπτική τους ικανότητα, η ενδεχόμενη πτώχευσή τους, η μεγάλη ανάγκη για αναζήτηση έκτακτης χρηματοδότησης και για διατήρηση υψηλών αποθεματικών, καθώς και η αναστολή ορισμένων ή και όλων των στρατηγικών στόχων της επιχείρησης. Η κατάταξη του δανειολήπτη σε ζώνες πιστωτικού κινδύνου αποτελεί σημαντικό εργαλείο.

Η σταθερότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την αδυναμία πρόσβασης στις διεθνείς αγορές, τη μεγάλη εκροή των καταθέσεων στο εξωτερικό, τις άσχημες οικονομικές συνθήκες που προκάλεσαν επιδείνωση της ποιότητας των δανειακών χαρτοφυλακίων, την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα (PSI) και τα «κόκκινα» δάνεια. Η ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος θα επέλθει μέσα από την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Λέξεις κλειδιά: λειτουργικός κίνδυνος, πιστοληπτική ικανότητα, πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος επιτοκίου, ανακεφαλαιοποίηση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	3
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ	5
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	6
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	8
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	23
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	23
2.1 ΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	23
2.2 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	24
2.3 ΔΟΜΗ & ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	34
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	34
3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	34
3.2 ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	34
3.2.1 Κίνδυνος Αγοράς.....	37
3.2.2 Κίνδυνος Ρευστότητας.....	39
3.3 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	43
3.3.1 Χρησιμότητα πιστωτικού κινδύνου.....	45
3.3.2 Παράγοντες πιστωτικού κινδύνου	46
3.3.3 Συνέπειες του πιστωτικού κινδύνου	48
3.3.4 Υποδείγματα μέτρησης & εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου.....	48

3.3.5 Τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου	49
3.3.6 Κατάταξη σε ζώνες πιστωτικού κινδύνου	50
3.4 ΑΝΑΚΕΦΑΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	55
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	55
4.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	55
4.2 ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	55
4.3 ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	57
4.4 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	59
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	61
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	61
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	65
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	66
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	68

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1: Βασικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας (ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές σε σταθερές τιμές).....	12
Πίνακας 1.2: Εξέλιξη ετήσιων μεταβολών Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή 2001 – 2012 (Ετος βάσης: 2009=100,0).....	13
Πίνακας 1.3: Η εξέλιξη των επιχειρήσεων στην Ελλάδα το 2012.....	16
Πίνακας 1.4: Η εξέλιξη των επιχειρήσεων στην Ελλάδα το 2009.....	17
Πίνακας 1.5: Πορεία των εσόδων, των συνολικών δαπανών, του πρωτογενούς ισοζυγίου & του Χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά Μάαστριχτ (σε εκατομμύρια ευρώ) για την περίοδο 2005-2011	19
Πίνακας 1.6: Συνολικά έσοδα και συνολικές δαπάνες ως ποσοστό επί του ΑΕΠ 2001-2010.....	21
Πίνακας 2.1: Συγκεντρωτικά στοιχεία τραπεζών μελών και συνδεδεμένων μελών της Ε.Ε.Τ. (στοιχεία 2010 & 2011).....	28
Πίνακας 3.0.1: Κατηγορίες λειτουργικού κινδύνου	41
Πίνακας 3.2: Ενδεικτικές Βασικές Βαθμίδες Πιστωτικοί Κινδύνου	47
Πίνακας 3.3: Κατάταξη σε ζώνες πιστωτικού κινδύνου.....	51
Πίνακας 3.4: Αντιστοίχιση Ποιοτικών Πιστοληπτικών Αξιολογήσεων σε Αριθμητική Κλίμακα	52
Πίνακας Παραρτήματος 1: Δίκτυο καταστημάτων & υποκαταστημάτων των τραπεζών.....	68
Πίνακας Παραρτήματος 2: Διαδικασία για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών αναγκών (Δεκέμβριος 2011 – Δεκέμβριος 2014, ενοποιημένη βάση)	69

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1.1: Πορεία της ανεργίας για την περίοδο 1999 - 2013	8
Σχήμα 1.2: Πορεία της ανεργίας δ' τρίμηνο 2011 – δ' τρίμηνο 2012.....	9
Σχήμα 1.3: Πορεία του ΑΕΠ για την περίοδο 1999 – 2011 (σε εκατ. €)	10
Σχήμα 1.4: Πορεία του ΑΕΠ, της ιδιωτικής κατανάλωσης & των επενδύσεων (2011-2033)	11
Σχήμα 1.5: Εξέλιξη ετήσιων μεταβολών Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή 2001 – 2012 (Έτος βάσης: 2009=100,0).....	14
Σχήμα 1.6: Πορεία των εσόδων, των συνολικών δαπανών & του Χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά Μάαστριχτ (σε εκατομμύρια ευρώ) για την περίοδο 2000-2011 ..	20
Σχήμα 1.7: Συνολικά έσοδα και συνολικές δαπάνες ως ποσοστό επί του ΑΕΠ 2001-2010.....	22
Σχήμα 3.1: Είδη Τραπεζικών Κινδύνων	36
Σχήμα 3.2: Διάκριση κινδύνου αγοράς.....	37

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1.1: Ποσοστό πληθωρισμού σε Ελλάδα και ΕΕ 1997-2010.....	15
Εικόνα 1.2: Επιλεγμένοι οικονομικοί δείκτες για την περίοδο 2001 - 2011	18

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη του πιστωτικού κινδύνου που αντιμετωπίζει ο ελληνικός τραπεζικός τομέας σε περιόδους χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Η μελέτη του πιστωτικού κινδύνου μπορεί να αποβεί σημαντικό εργαλείο για τις τράπεζες και για τις ίδιες τις επιχειρήσεις, καθώς μπορούν να μειωθούν οι συνέπειες του πιστωτικού κινδύνου στις επιχειρήσεις, μερικές από τις οποίες είναι η περιορισμένη ρευστότητα, η μειωμένη πιστοληπτική ικανότητα, η ενδεχόμενη πτώχευση κ.ά.

Η παρούσα μελέτη αποτελείται από 4 κεφάλαια. Πιο αναλυτικά, στο 1ο κεφάλαιο διερευνάται η πορεία της ελληνικής οικονομίας μέσα από ορισμένα στοιχεία που παρουσιάζονται. Στο 2ο κεφάλαιο δίνεται έμφαση στη δομή και τα χαρακτηριστικά του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Στο 3ο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενώ διερευνάται ενδελεχώς η χρησιμότητα του πιστωτικού κινδύνου, οι παράγοντες που τον επηρεάζουν, οι συνέπειες που επιφέρει, τα διάφορα υποδείγματα μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου, οι τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου και η κατάταξη των δανειοληπτών σε διάφορες ζώνες πιστωτικού κινδύνου.

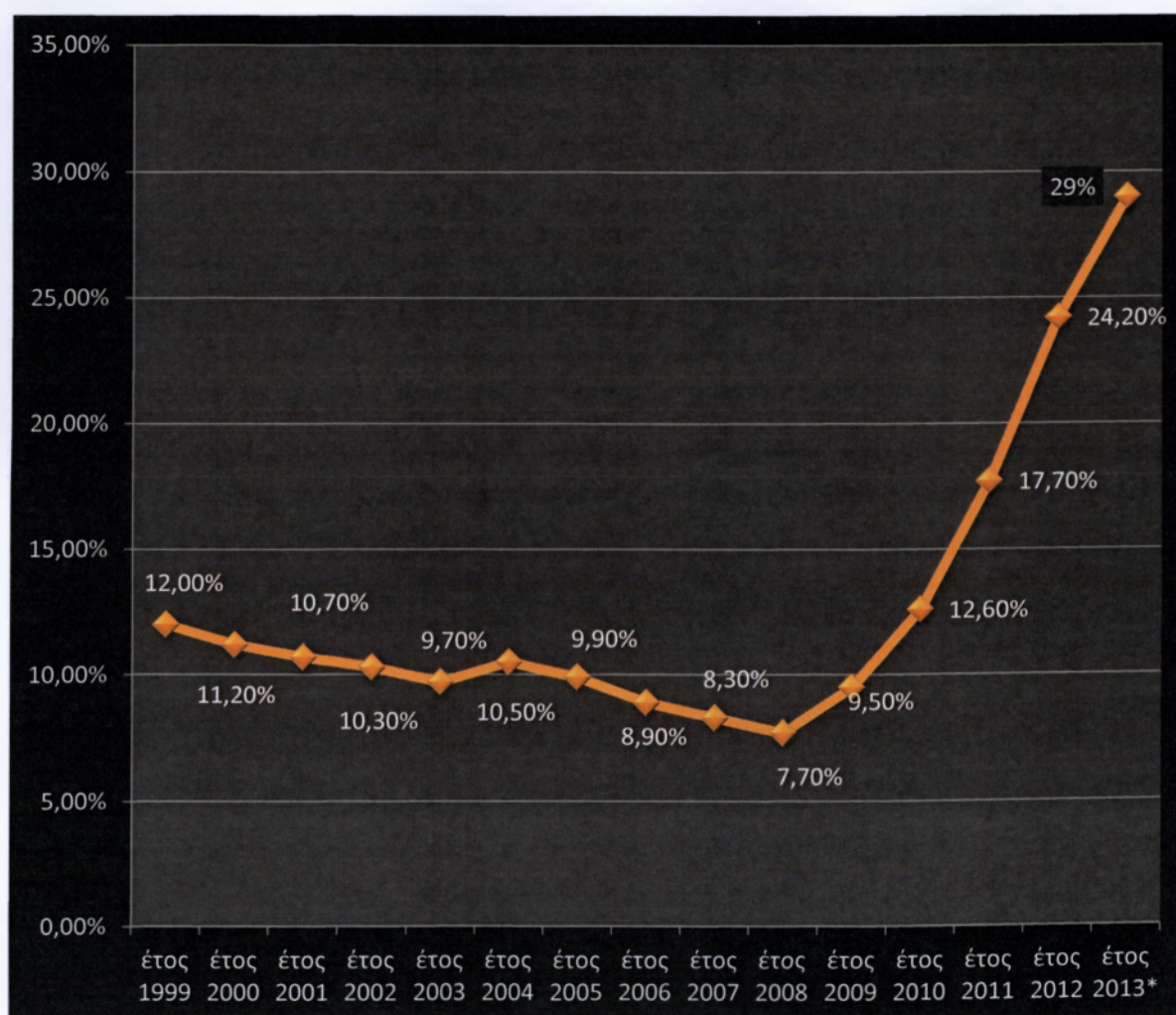
Στο 4ο κεφάλαιο μελετάται η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και κυρίως η ελληνική οικονομική κρίση. Δίδονται ορισμένες πληροφορίες επί του χρονικού της οικονομικής κρίσης και των αιτιών αυτής.

Ακολουθούν τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης, η ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή πληροφοριών, και το παράρτημα, όπου παρουσιάζεται σε πίνακα το δίκτυο καταστημάτων και υποκαταστημάτων των ελληνικών τραπεζών, καθώς και η διαδικασία που ακολουθείται για τον υπολογισμό των τραπεζικών κεφαλαιακών αναγκών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφεται η πορεία της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια μέσα από τη συνοπτική παρουσίαση ορισμένων στοιχείων της.

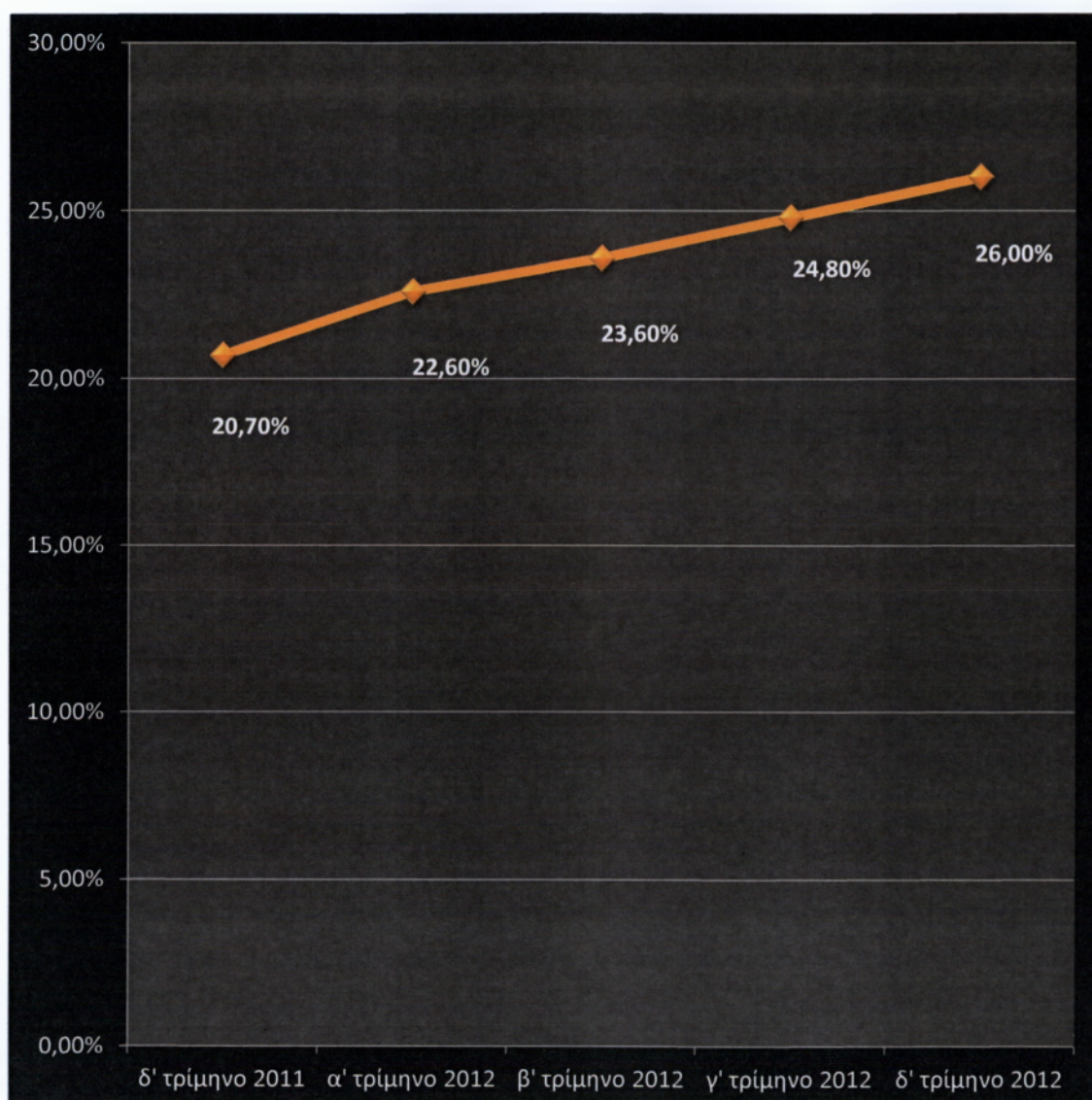
* εκτίμηση της ΓΣΕΕ για το έτος 2013

Πηγή: EUROSTAT, 2012 (Ίδια Επεξεργασία)

Σχήμα 1.1: Πορεία της ανεργίας για την περίοδο 1999 - 2013

Στο σχήμα 1.1 απεικονίζεται η πορεία της ανεργίας στην Ελλάδα από το 1999 έως το 2013. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT, η ραγδαία αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα ξεκίνησε το 2008, η οποία εκτινάχθηκε στο 24,20% το 2012, ενώ σύμφωνα με στοιχεία της ΓΣΕΕ, το ποσοστό ανεργίας για το 2013 εκτιμάται στο 29%, από το 7,70% του 2008.

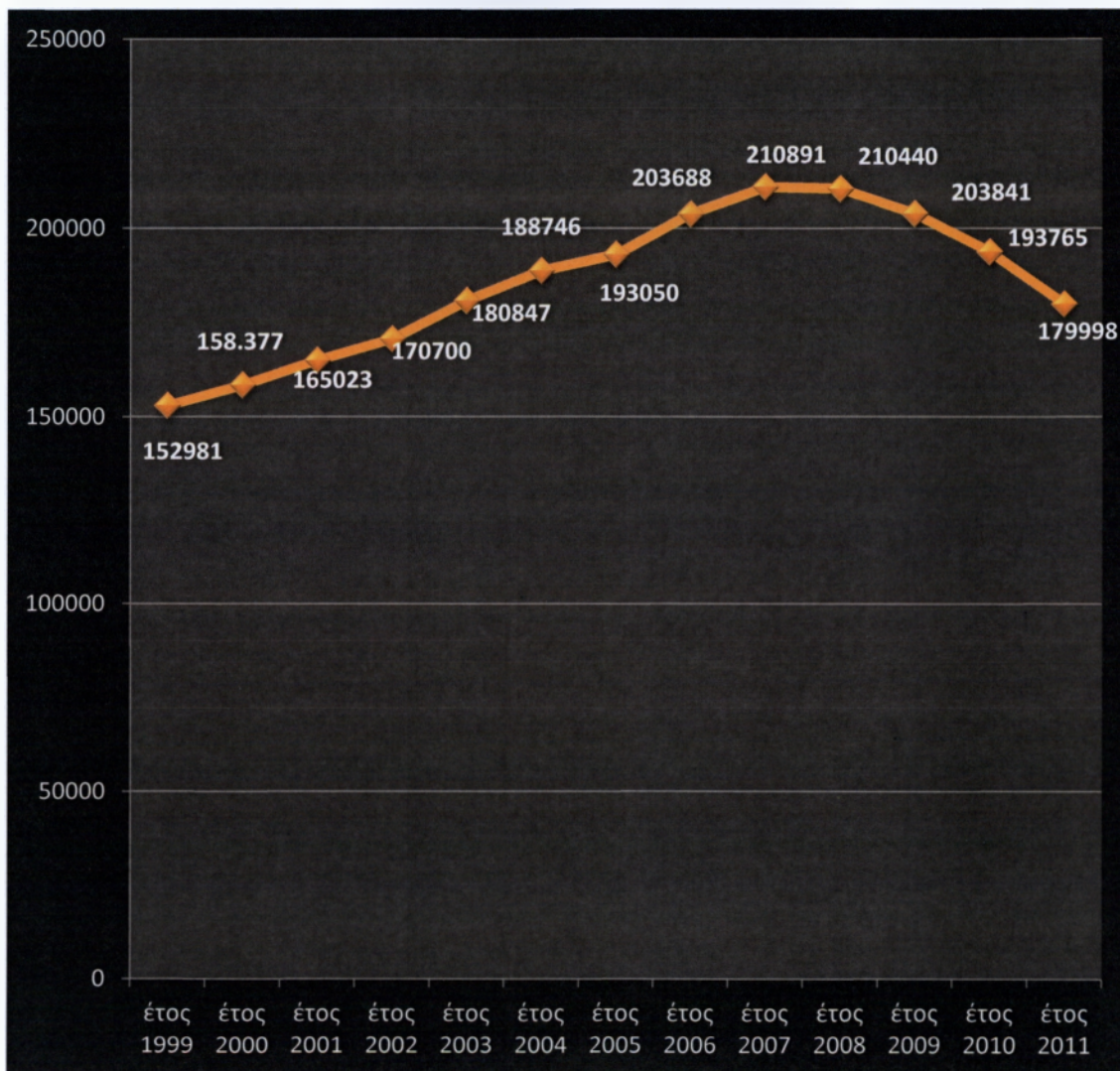

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2012 (Ίδια Επεξεργασία)

Σχήμα 1.2: Πορεία της ανεργίας δ' τρίμηνο 2011 – δ' τρίμηνο 2012

Στο σχήμα 1.2 απεικονίζεται η μεγάλη αύξηση της ανεργίας από το Δ' τρίμηνο του 2011 έως και το Δ' τρίμηνο του 2012. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρούμε ότι από

20,70% το Δ' τρίμηνο του 2011, η ανεργία εκτινάχθηκε στο 26%, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

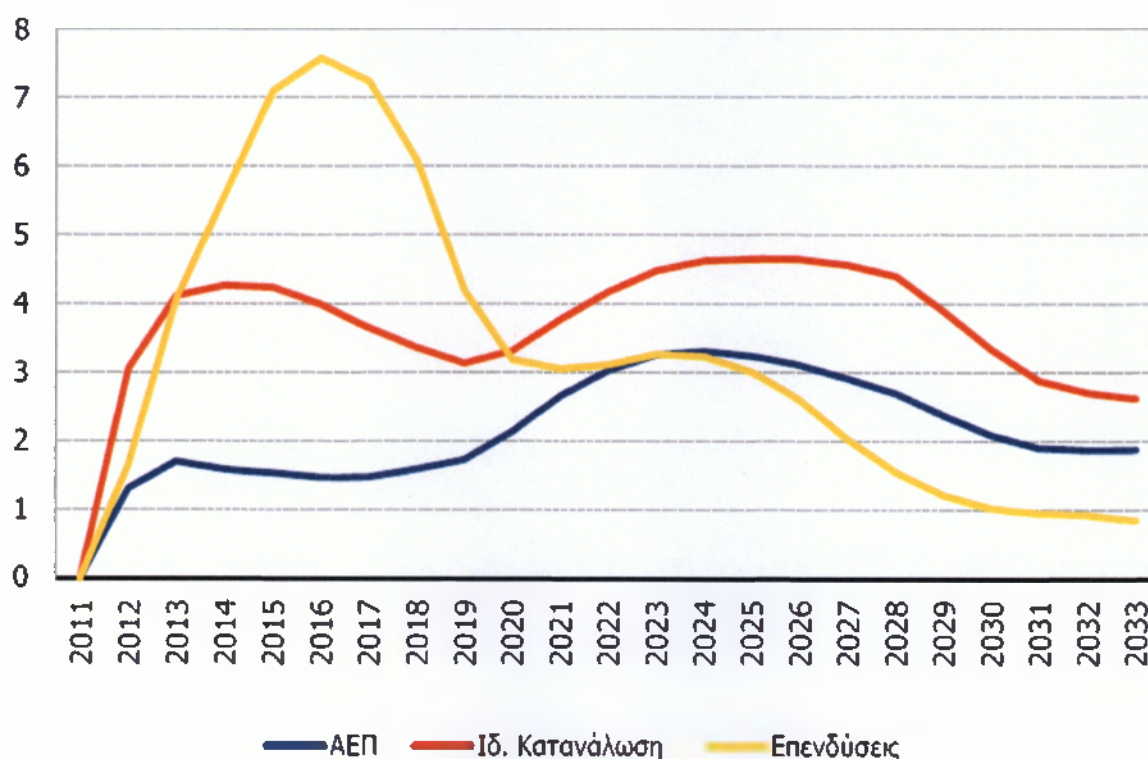
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2012 (Ίδια Επεξεργασία)

Σχήμα 1.3: Πορεία του ΑΕΠ για την περίοδο 1999 – 2011 (σε εκατ. €)

Στο σχήμα 1.3 απεικονίζεται η πορεία του ΑΕΠ της Ελλάδας από το 1999 έως το 2011. Παρατηρείται ότι από το 1999 έως και το 2007, η πορεία του ΑΕΠ είναι αυξανόμενη, και μετά ξεκινάει η πτώση. Η μεγαλύτερη πτώση του ΑΕΠ καταγράφεται μετά το 2010.

Στο επόμενο σχήμα καταγράφεται η πορεία του ΑΕΠ, της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΙΟΒΕ. Αυτό που αξίζει να αναφερθεί είναι το γεγονός ότι σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΙΟΒΕ, το ΑΕΠ της χώρας καταγράφει αύξηση έως το 2013 και μετά ακολουθεί μία σχεδόν σταθερή πορεία έως και το 2019.

Πιο αναλυτικά, κατά τη διάρκεια του 2011 σε σχέση με το 2007 καταγράφηκε σημαντική μείωση στο ελληνικό ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, ενώ η ανεργία εκτινάχθηκε. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2008 ξέσπασε η διεθνής οικονομική κρίση η οποία ξεκίνησε να πλήττει την ανάπτυξη, επιφέροντας βαθιά ύφεση στη χώρα μας¹.

Πηγή: ΙΟΒΕ, 2012

Σχήμα 1.4: Πορεία του ΑΕΠ, της ιδιωτικής κατανάλωσης & των επενδύσεων (2011-2033)

¹ Δρεττάκης, Μ. Γ. (2012), "1999-2011: Διαμετρικά αντίθετη η «πορεία» της ανεργίας στην Ελλάδα και στη Γερμανία", *Εφημερίδα: Η Αυγή*, Διαθέσιμο στο: <http://www.avgi.gr/ArticleActions/show.action?articleID=733176>

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται συνοπτικά οι ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές στα βασικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας (ΑΕΠ, δημόσια και ιδιωτική κατανάλωση, επενδύσεις, εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, Δείκτης Τιμών Καταναλωτή, Αποπληθωριστής ΑΕΠ, ανεργία) σύμφωνα με τα στοιχεία που δίνονται από την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών για το έτος 2013.

Πίνακας 1.1: Βασικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας (ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές σε σταθερές τιμές)

	2011	2012	2013
ΑΕΠ	-7,1	-6,5	-4,5
Ιδιωτική κατανάλωση	-7,7	-7,7	-7,0
Δημόσια Κατανάλωση	-5,2	-6,2	-7,2
Επενδύσεις	-19,6	-15,0	-3,7
Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	0,3	0,0	2,6
Εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών	-7,3	-10,1	-5,2
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	3,1	1,1	-0,8
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	1,1	-0,5	-1,2
Απασχόληση*	-5,6	-7,9	-2,1
Ποσοστό Ανεργίας*	16,5	22,4	22,8

* σε εθνικολογιστική βάση

Πηγή: Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών για το έτος 2013 (Ίδια Επεξεργασία)

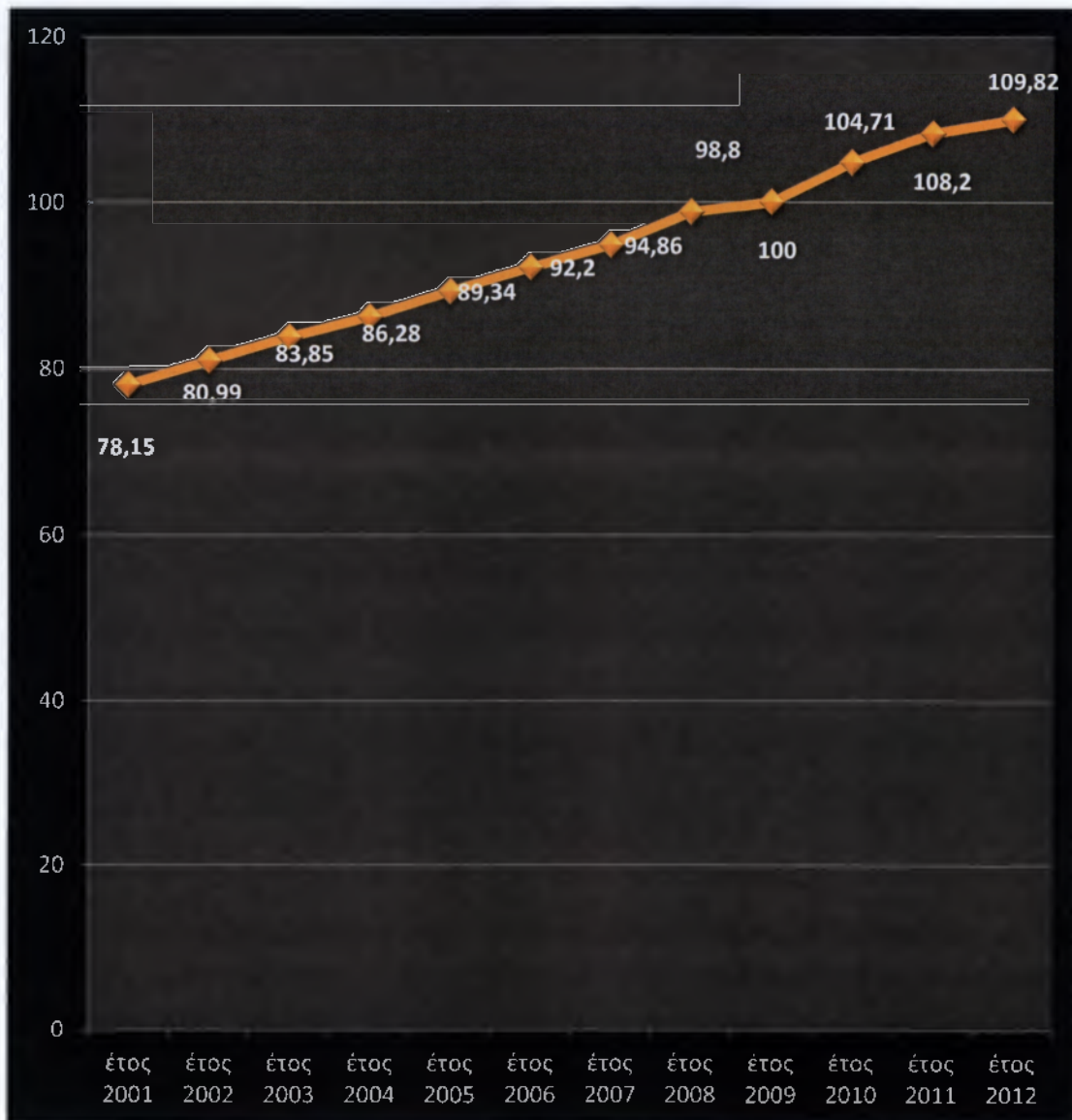
Στη συνέχεια, στον πίνακα και το σχήμα που ακολουθούν, καταγράφεται συνοπτικά η εξέλιξη των ετήσιων μεταβολών του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για την περίοδο 2001 – 2012, με έτος βάσης το 2009.

Πιο αναλυτικά, παρατηρούμε ότι ο Μέσος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή Δωδεκαμήνου καταγράφει μια ανοδική πορεία, καθώς από 78,15 που ήταν το 2001, παρατηρούμε ότι το 2012 άγγιξε το 109,82.

Πίνακας 1.2: Εξέλιξη ετήσιων μεταβολών Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή 2001 – 2012 (Έτος βάσης: 2009=100,0)

Μέσος ετήσιος	Μέσος δείκτης δωδεκαμήνου
2001	78,15
2002	80,99
2003	83,85
2004	86,28
2005	89,34
2006	92,20
2007	94,86
2008	98,80
2009	100,00
2010	104,71
2011	108,20
2012	109,82

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, 2013 (Ίδια Επεξεργασία)

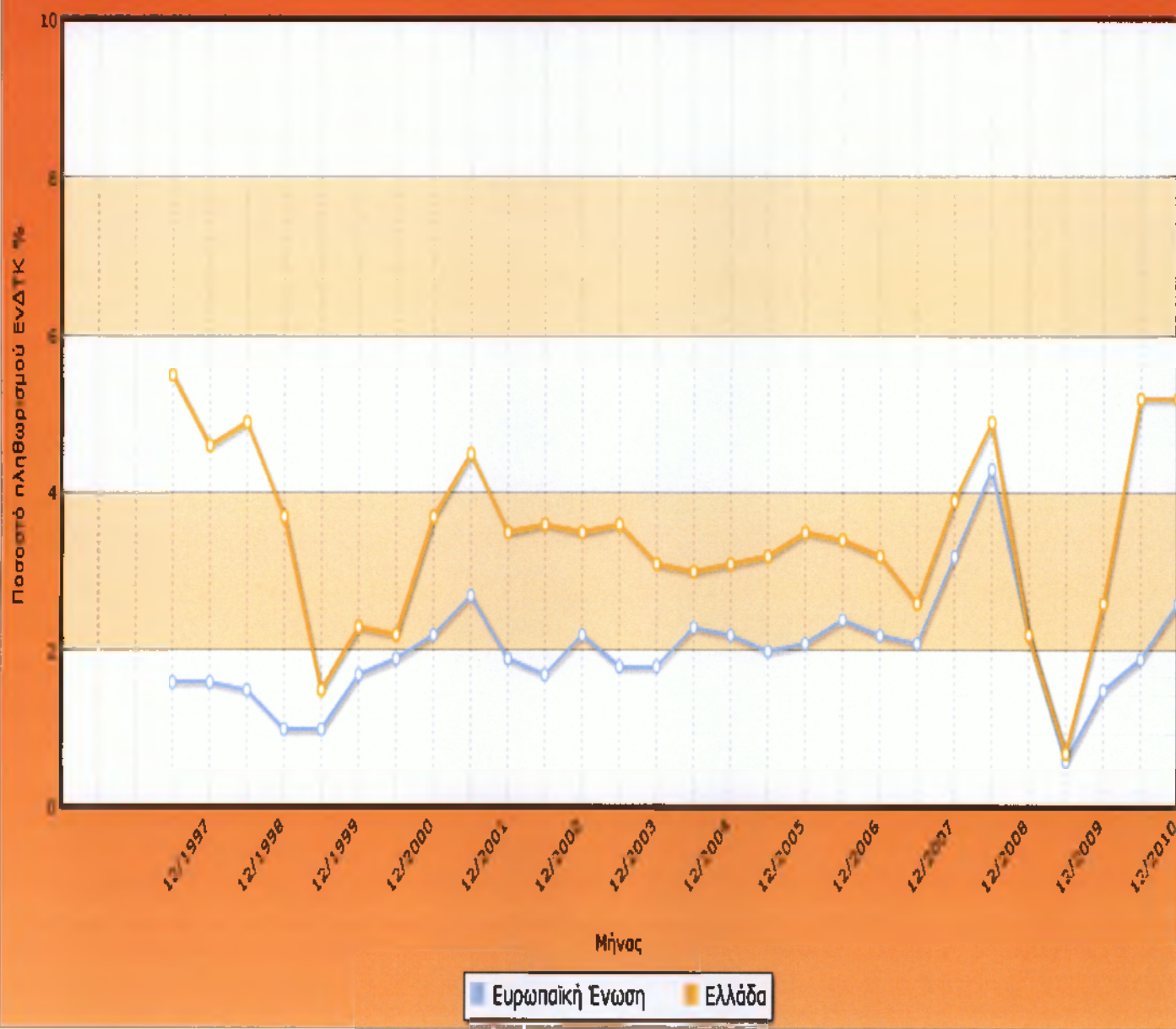

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, 2013 (Ίδια Επεξεργασία)

Σχήμα 1.5: Εξέλιξη ετήσιων μεταβολών Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή 2001 – 2012 (Έτος βάσης: 2009=100,0)

Στο διάγραμμα που ακολουθεί γίνεται σύγκριση των ποσοστών πληθωρισμού μεταξύ της Ελλάδας και της ΕΕ για την περίοδο 1997 – 2010. Συγκεκριμένα, παρατηρούμε ότι για την περίοδο αυτή, η Ελλάδα έχει μεγαλύτερο ποσοστό πληθωρισμού σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι η πορεία του ελληνικού πληθωρισμού συμπίπτει με τον αντίστοιχο της ΕΕ από το 2008 και μετά.

Διαδραστικό διάγραμμα πληθωρισμού τιμών
 Όλα τα κονδύλια στην εξής ζώνη ή ζώνες : Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση

Πηγή: EUROSTAT

Εικόνα 1.1: Ποσοστό πληθωρισμού σε Ελλάδα και ΕΕ 1997-2010

Όσον αφορά στα τρέχοντα στοιχεία, το Δεκέμβριο του 2012, η Ελλάδα είχε το χαμηλότερο ποσοστό πληθωρισμού στην ΕΕ, δηλαδή 0,3%, ενώ το Νοέμβριο είχε

0,4%, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat. Αντίθετα, στην Ευρωζώνη, ο πληθωρισμός παρέμεινε σταθερός στο 2,2%².

Στους πίνακες που ακολουθούν καταγράφεται η εξέλιξη των επιχειρήσεων, της απασχόλησης και της προστιθέμενης αξίας από το 2009 στο 2012 σε Ελλάδα και Ε.Ε. των 27, σύμφωνα με στοιχεία του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Πίνακας 1.3: Η εξέλιξη των επιχειρήσεων στην Ελλάδα το 2012

	Αριθμός επιχειρήσεων			Απασχόληση			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		Ε.Ε.-27	Ελλάδα		Ε.Ε.-27	Ελλάδα		Ε.Ε.-27
	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Δισ. €	Μερίδιο	Μερίδιο
Πολύ μικρές	703.648	96,6%	92,2%	1.338.671	57,1%	29,6%	23	34,2%	21,2%
Μικρές	21.586	3,0%	6,5%	404.290	17,2%	20,6%	14	21,2%	18,5%
Μικρομεσαίες	2.649	0,4%	1,1%	255.492	10,9%	17,2%	10	14,8%	18,4%
Σύνολο ΜμΕ	727.883	99,9%	99,8%	1.998.453	85,2%	67,4%	47	70,2%	58,1%
Μεγάλες	399	0,1%	0,2%	346.200	14,8%	32,6%	20	29,8%	41,9%
Σύνολο	728.282	100,0%	100,0%	2.344.653	100,0%	100,0%	66	100,0%	100,0%

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 2013 (Ίδια Επεξεργασία)

² Διαθέσιμο στο: <http://www.tanea.gr/relatedarticles/article/4782283/?iid=2>. Ημερομηνία ανάκτησης: 20/3/2013.

Πίνακας 1.4: Η εξέλιξη των επιχειρήσεων στην Ελλάδα το 2009

	Αριθμός επιχειρήσεων			Απασχόληση			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		Ε.Ε.-27	Ελλάδα		Ε.Ε.-27	Ελλάδα		Ε.Ε.-27
	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Δισ. €	Μερίδιο	Μερίδιο
Πολύ μικρές	820.021	96,5%	91,8%	1.538.632	58,0%	29,7%	28	35,1%	21,0%
Μικρές	25.789	3,0%	6,9%	459.784	17,3%	20,7%	16	20,5%	18,9%
Μικρομεσαίες	3.579	0,4%	1,1%	312.489	11,8%	17,0%	14	17,1%	18,0%
Σύνολο ΜμΕ	849.389	99,9%	99,8%	2.310.905	87,0%	67,4%	58	72,6%	57,9%
Μεγάλες	431	0,1%	0,2%	343.810	13,0%	32,6%	22	27,4%	42,1%
Σύνολο	849.820	100,0%	100,0%	2.654.715	100,0%	100,0%	79	100,0%	100,0%

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ 2013 (Ίδια Επεξεργασία)

Από τα παραπάνω αξίζει να αναφερθεί ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων στην Ελλάδα μειώθηκε από 849.820 (το 2009) σε 728.828 (το 2012). Παρατηρείται, δηλαδή, μια μείωση των επιχειρήσεων της τάξης 14,30%. Αντίστοιχα, η απασχόληση στην Ελλάδα κατέγραψε μια μείωση από το 2009 στο 2012 της τάξης του 11,68% και η προστιθέμενη αξία σημείωσε μείωση της τάξης του 16,46%.

Στην επόμενη σελίδα, στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται ορισμένοι δείκτες της ελληνικής οικονομίας για την περίοδο 2001 – 2011 σύμφωνα με διαθέσιμα στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
(% μεταβολή, εκτός άλλης αναφοράς)											
Εγχώρια οικονομία											
ΑΕΠ σε σταθερές τιμές 2005	4.2	3.4	5.9	4.4	2.3	5.5	3.0	0.2	3.2	3.5	6.9
Συνολική εγχώρια ζήτηση (συμβολή)	4.6	4.9	6.3	2.7	1.2	7.5	6.3	0.4	6.3	6.5	9.3
Ιδιωτική κατανάλωση	5.0	4.7	3.3	3.8	4.5	4.3	3.7	4.0	1.3	3.6	7.1
Δημόσια κατανάλωση	0.7	7.2	0.9	3.5	1.1	2.3	7.6	2.1	4.8	7.2	9.1
Αναθάρστος σηματοπισμός πάγιου κεφαλαίου	4.8	9.5	11.8	0.4	6.3	20.4	5.4	6.7	15.2	15.0	20.7
Εξωτερικό ισοζύγιο (συμβολή)	0.4	1.4	0.4	1.7	1.1	2.0	-3.3	0.5	3.0	3.0	2.3
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	0.0	-8.4	2.9	17.3	2.5	3.1	6.9	3.0	19.5	4.2	0.3
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	1.2	-1.3	3.0	5.7	-1.5	8.2	14.6	3.3	20.2	7.2	8.1
Αποπληρωματής ΑΕΠ	3.1	3.4	3.9	2.9	1.9	2.5	3.5	4.7	2.8	1.7	1.6
ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές (δισεκατομμύρια €)	146.4	156.6	172.4	185.3	193.0	206.9	222.8	232.9	231.6	227.3	215.1
ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές	7.4	7.0	10.1	7.4	4.2	8.2	6.6	4.6	0.5	1.9	5.4
Εθνικός ΔΤΚ ⁽¹⁾ (μέσος δεικτής 12μήνου)	3.4	3.6	3.5	2.9	3.5	3.2	2.9	4.2	1.2	4.7	3.3
Ευ. ΔΤΚ ⁽²⁾ (μέσος δεικτής 12μήνου)	3.7	3.9	3.4	3.0	3.5	3.3	3.0	4.2	1.3	4.7	3.1
Πυρήνας Πληθωρισμού ⁽³⁾ (μέσος δεικτής 12μήνου)	3.3	3.4	3.1	3.1	3.3	2.2	2.7	2.9	2.4	2.7	1.0
Δεικτής κόστους εργασίας - Ίδιολο	2.7	12.2	6.7	4.3	2.0	1.4	5.3	4.5	0.3	0.3	
Ανεργία (μέση ετήσιο ποσοστό)	10.8	10.3	9.7	10.5	9.9	8.9	8.3	7.6	9.5	12.5	17.7
(% του ΑΕΠ)											
Δημόσια οικονομικά (Γενική Κυβέρνηση) ⁽⁴⁾											
Σύνολο εσόδων	40.9	40.3	39.0	38.1	39.0	39.2	40.8	40.7	38.2	39.7	40.9
Σύνολο δαπανών	45.3	45.1	44.7	45.5	44.6	45.2	47.6	50.6	53.8	50.2	50.1
Πρωτογενείς δαπάνες	38.8	39.5	39.8	40.7	39.9	40.5	42.8	45.5	48.7	44.4	43.1
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης	4.4	4.8	-5.7	-7.4	-5.6	-6.0	-6.8	-9.9	-15.6	-10.5	-9.2
Πρωτογενές ισοζύγιο	2.0	0.7	-0.7	-2.6	-1.0	-1.3	-2.0	-4.8	-10.4	-4.7	-2.2
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	103.7	101.7	97.4	98.9	110.0	107.7	107.4	113.0	129.4	145.0	165.3
Ισοζύγιο Πληθωρισμού ⁽⁵⁾											
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	-7.2	-6.5	-6.5	-5.8	-7.6	-11.4	-14.6	-14.9	-11.1	-10.1	-9.8
Εμπορικό ισοζύγιο και ισοζύγιο υπηρεσιών	-8.5	-7.6	-6.5	-5.4	-6.3	-9.6	-11.2	-11.6	-7.8	-6.6	-5.8
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	23.0	20.2	18.9	21.3	21.5	21.3	21.9	23.1	18.3	20.0	22.7
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	31.5	27.8	25.3	26.6	27.8	30.9	33.1	34.7	26.1	26.7	28.6
Τρέχουσες μεταβιβάσεις	2.6	2.4	2.2	2.0	1.6	1.6	0.7	1.2	0.6	0.1	0.3
Καθαρές εισπραξιές εισοδημάτων	-1.4	-1.3	-2.3	-2.4	-2.9	-3.5	-4.2	-4.6	-3.9	-3.6	-4.2
Καθαρή διεθνής επενδυτική θέση	-45.6	-48.7	-58.9	-67.0	-77.3	-85.3	-96.3	-76.9	-86.2	-92.5	-79.2
(% μεταβολή, εκτός άλλης αναφοράς)											
Επιτόκιο και χρηματοδότηση ⁽⁶⁾											
Επιτόκιο δανεισμού ⁽⁷⁾	7.9	6.4	5.8	5.9	5.9	6.7	7.2	7.2	5.7	6.5	7.6
Χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα ⁽⁸⁾	24.7	17.4	20.4	19.8	21.2	21.1	21.5	15.9	4.2	0.0	-3.1
Συναλλαγματικές Ισοτιμίες ⁽⁹⁾											
Ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία	1.7	2.3	5.0	1.7	1.0	0.0	1.3	2.4	1.2	-2.8	0.5
Πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία (με βάση το ΔΤΚ)	1.1	2.6	5.4	1.9	0.1	0.8	1.6	2.5	1.6	-0.3	0.7

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Εικόνα 1.2: Επιλεγμένοι οικονομικοί δείκτες για την περίοδο 2001 - 2011

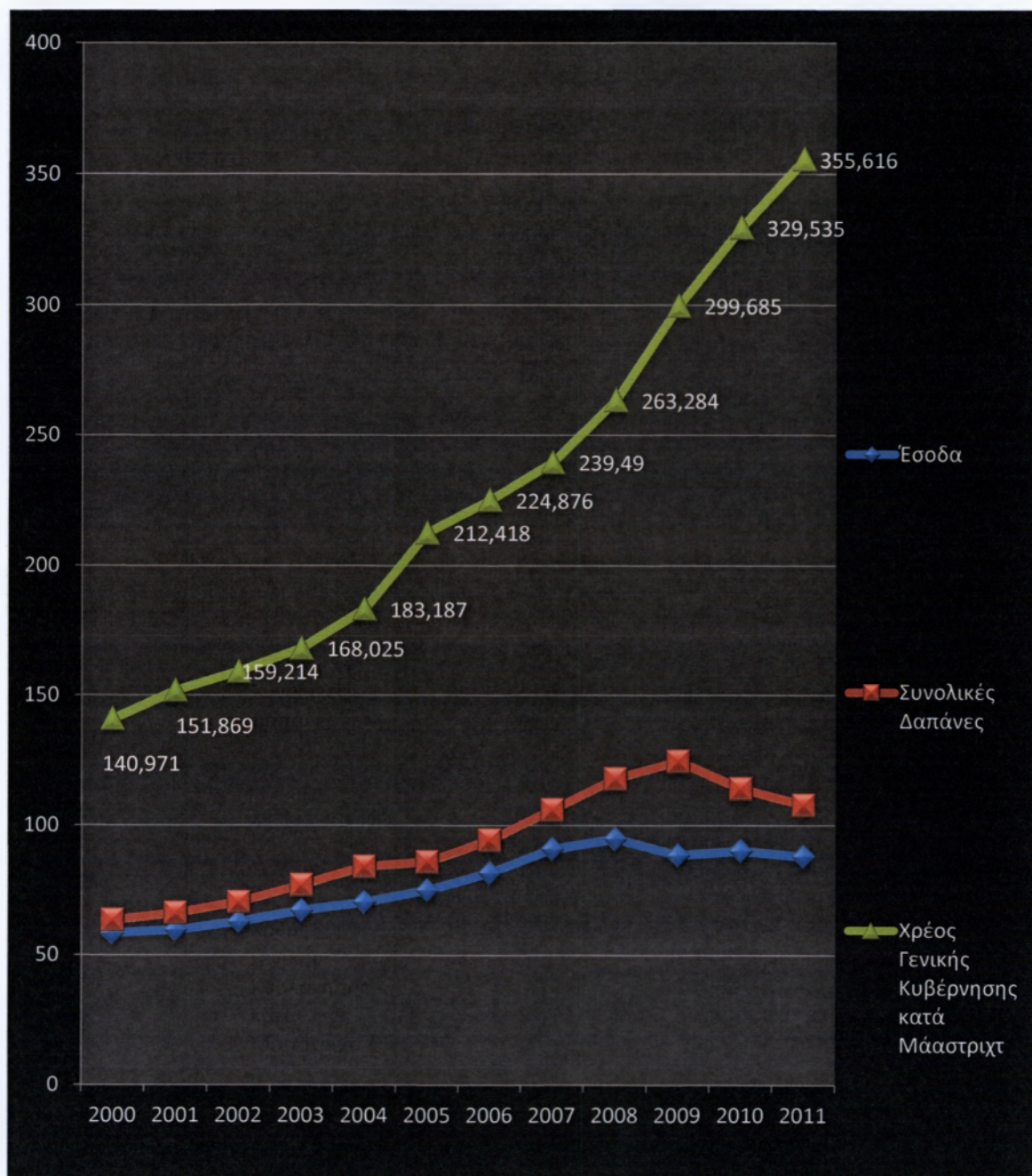
Πίνακας 1.5: Πορεία των εσόδων, των συνολικών δαπανών, του πρωτογενούς ισοζυγίου & του Χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά Μάαστριχτ (σε εκατομμύρια ευρώ) για την περίοδο 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Έσοδα	75,219	81,844	90,915	94,833	88,601	90,247	88,075
Συνολικές Δαπάνες	86,097	94,407	106,009	117,963	124,646	114,106	107,769
Πρωτογενές Ισοζύγιο	-1,871	-2,785	-4,410	-11,193	-24,128	-10,666	-4,664
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (δεν περιλαμβάνονται οι συναλλαγές της ανταλλαγής ομολόγων)	-10,879	-12,563	-15,094	-23,130	-36,045	-23,859	-19,694
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (περιλαμβάνονται οι συναλλαγές της ανταλλαγής ομολόγων)	-10,540	-11,973	-14,418	-22,866	-36,103	-23,521	-19,565
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης κατά Μάαστριχτ	212,418	224,876	239,490	263,284	299,685	329,535	355,616

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2013 (Ίδια Επεξεργασία)

Σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, παρατηρούμε την εκτίναξη των Συνολικών Δαπανών της Ελλάδας από € 86,097 εκατομμύρια το 2005 σε € 107,769

εκατομμύρια το 2011, και τον Χρέους της Γενικής Κυβέρνησης από € 212,418 εκατομμύρια το 2005 σε € 355,616 εκατομμύρια το 2011.

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2013 (Ίδια Επεξεργασία)

Σχήμα 1.6: Πορεία των εσόδων, των συνολικών δαπανών & του Χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά Μάαστριχτ (σε εκατομμύρια ευρώ) για την περίοδο 2000-2011

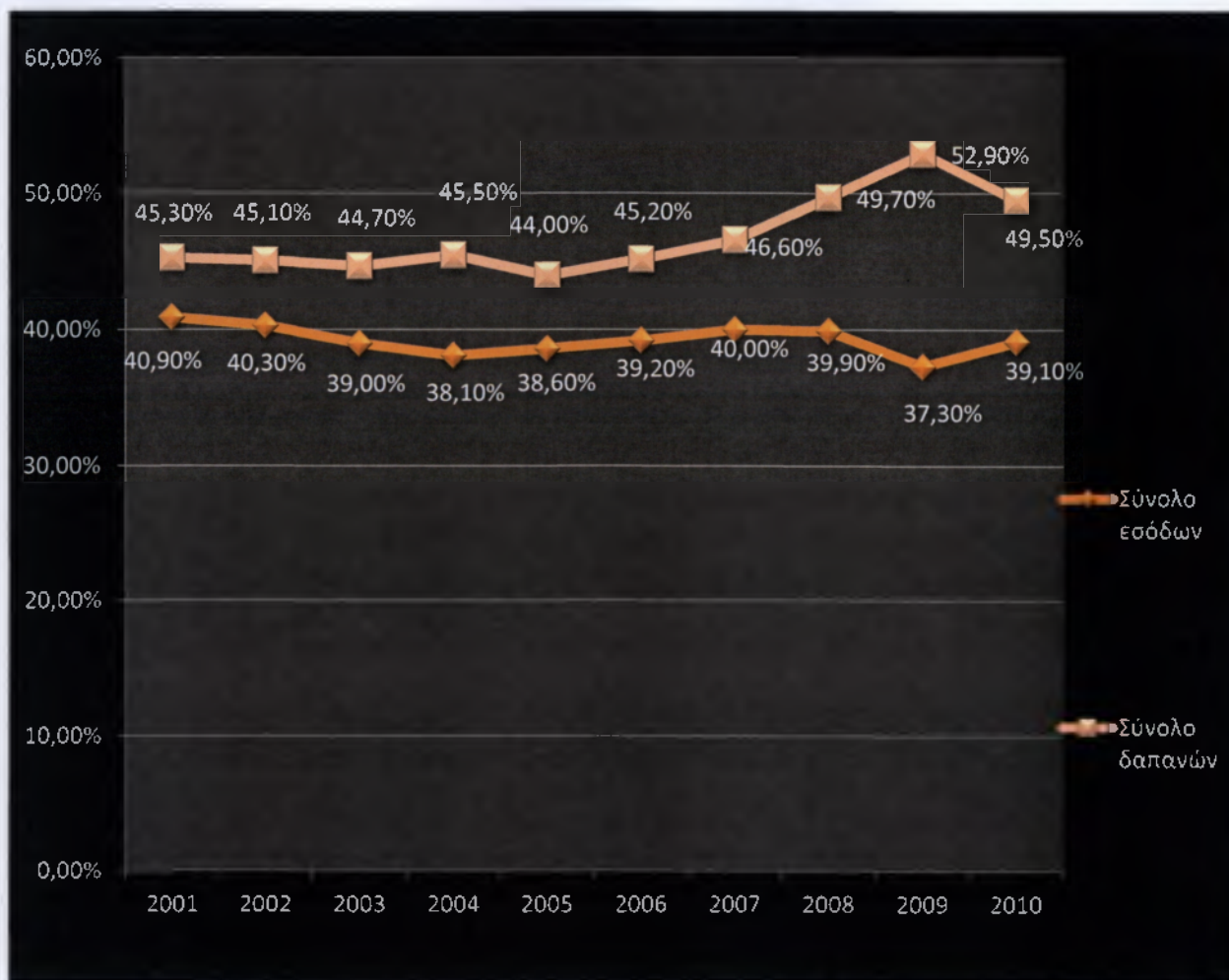
Στο σχήμα 1.6 απεικονίζεται η πορεία των εσόδων, των συνολικών δαπανών και του Χρέους Γενικής Κυβέρνησης κατά Μάαστριχτ, σε εκατομμύρια ευρώ) για την περίοδο 2000-2011, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Εν συνεχεία, στον πίνακα 1.6 και στο σχήμα 1.7 καταγράφονται τα στοιχεία της Eurostat και της ΕΛΣΤΑΤ που αφορούν στις συνολικές δαπάνες και στα συνολικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ για την περίοδο 2001-2010 για την Ελλάδα.

Πίνακας 1.6: Συνολικά έσοδα και συνολικές δαπάνες ως ποσοστό επί του ΑΕΠ 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Σύνολο εσόδων	40,9%	40,3%	39,0%	38,1%	38,6%	39,2%	40,0%	39,9%	37,3%	39,1%
Σύνολο δαπανών	45,3%	45,1%	44,7%	45,5%	44,0%	45,2%	46,6%	49,7%	52,9%	49,5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & EUROSTAT, 2011 (Ίδια Επεξεργασία)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & EUROSTAT, 2011 (Ίδια Επεξεργασία)

Σχήμα 1.7: Συνολικά έσοδα και συνολικές δαπάνες ως ποσοστό επί του ΑΕΠ 2001-2010

Από τη σχηματική απεικόνιση των δεδομένων, παρατηρούμε ότι για τη δεκαετία 2001 - 2010, τα δημόσια έσοδα της χώρας ήταν λιγότερα από τις δημόσιες δαπάνες. Πιο αναλυτικά, τα δημόσια έσοδα από 40,90% του ΑΕΠ το 2001, μέσα από ορισμένες μικρές διακυμάνσεις, έπεσαν στο 39,10% του ΑΕΠ.

Αντίθετα, οι δημόσιες δαπάνες της Ελλάδας, την ίδια περίοδο κατέγραψαν αύξηση. Πιο συγκεκριμένα, το 2001 ανέρχονταν στο 45,30% του ΑΕΠ, το 2009 εκτινάχθηκαν στο 52,90% του ΑΕΠ και τον επόμενο χρόνο μειώθηκαν στο 49,50% επί του ΑΕΠ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.1 ΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Τα Τραπεζικά ιδρύματα αποτελούν πολύ σημαντικό κομμάτι μιας οικονομίας, για το λόγο ότι δέχονται καταθέσεις από διάφορους ιδιώτες, επιχειρήσεις και κυβερνήσεις και δανείζουν ή επενδύουν τα κεφάλαιά τους σε ιδιώτες, σε επιχειρήσεις και σε κυβερνήσεις, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη των χωρών και στην εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής της εκάστοτε κυβέρνησης³.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στην ουσία, αποτελούν επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν χρηματοδοτικές υπηρεσίες στην οικονομία και ρόλος τους είναι η κάλυψη των αναγκών των δανειοληπτών και των δανειστών σε μια οικονομία, συμβάλλοντας στη συσσώρευση του κεφαλαίου και την ανάπτυξη μιας οικονομίας σε μεγάλο βαθμό⁴.

---

³ Κοσμίδου, Κ. (2006). “Μια Χρηματοοικονομική Ανάλυση των Τραπεζικών Ιδρυμάτων σήμερα!”. *Επιστημονικό Marketing Management*. Διαθέσιμο στο: http://www.epistimonikomarketing.gr/article_show.php?article_id=1353 (Πρόσβαση στις 18/03/2013).

⁴ Κοσμίδου, Κ. (2006). “Μια Χρηματοοικονομική Ανάλυση των Τραπεζικών Ιδρυμάτων σήμερα!”. *Επιστημονικό Marketing Management*. Διαθέσιμο στο: http://www.epistimonikomarketing.gr/article_show.php?article_id=1353 (Πρόσβαση στις 18/03/2013).

2.2 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι βασικές κατηγορίες των τραπεζών, στις οποίες διακρίνονται, σύμφωνα με τον τομέα των τραπεζικών ή των επενδυτικών υπηρεσιών στον οποίο έχουν επιλέξει να δραστηριοποιηθούν, είναι οι ακόλουθες⁵:

- Αγροτικές Τράπεζες, οι οποίες χρηματοδοτούν το γεωργικό τομέα
- Τράπεζες Επενδύσεων, οι οποίες χρηματοδοτούν μεγάλες επιχειρήσεις
- Κτηματικές Τράπεζες, οι οποίες χορηγούν κυρίως στεγαστικά δάνεια
- Ναυτιλιακές Τράπεζες, οι οποίες χρηματοδοτούν τη ναυτιλία
- Εμπορικές Τράπεζες, δηλαδή τα Πιστωτικά Ιδρύματα.
- Ειδικά Πιστωτικά Ιδρύματα, τα οποία αποσκοπούν στην κάλυψη ορισμένων αναγκών της οικονομίας.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες υπόκεινται σε ένα ορισμένο θεσμικό πλαίσιο.

2.3 ΔΟΜΗ & ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η διάκριση των τραπεζικών δραστηριοτήτων και των άλλων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών είναι η εξής⁶:

- retail banking, δηλαδή τραπεζικές υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες στο ευρύ συναλλακτικό κοινό
- wholesale banking, δηλαδή τραπεζικές υπηρεσίες ευρέος φάσματος σε μεγάλους επιχειρηματικούς φορείς και δημόσιους οργανισμούς, και

---

⁵ Αγγελόπουλος Π., (2008), *Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*, (Β' Έκδοση), Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.

⁶ 96/454/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιουνίου 1996 σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (IV/34.607 - Banque Nationale de Paris - Dresdner Bank) Διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996D0454:EL:HTML>, Ημερομηνία ανάκτησης: 21/3/2013.

- δραστηριότητες οι οποίες συνδέονται με τις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Στο retail banking περιλαμβάνονται τα εξής:

- οι τρεχούμενοι λογαριασμοί
- οι προθεσμιακοί λογαριασμοί
- οι λογαριασμοί του ταμιευτηρίου
- τα αμοιβαία κεφάλαια
- τα συνταξιοδοτικά ταμεία
- οι πιστώσεις προς τους πελάτες
- τα ενυπόθηκα ή άλλου είδους δάνεια
- οι επιταγές
- οι χρεωστικές και οι πιστωτικές κάρτες
- η πώληση μετοχών
- η διαχείριση των καταθέσεων τίτλων⁷.

Οι τραπεζικές υπηρεσίες ευρέος φάσματος προς επιχειρήσεις και δημόσιες υπηρεσίες (ή αλλιώς wholesale banking) περιλαμβάνουν:

- τις καταθέσεις των βιομηχανιών που αποτελούν πελάτες τους
- τα διάφορα δάνεια επενδύσεων προς τις επιχειρήσεις, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι διεθνείς χρηματοδοτήσεις, τα δάνεια που έχουν χορηγηθεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, τα βραχυπρόθεσμα χρεόγραφα, η πρακτορεία των επιχειρηματικών απαιτήσεων και η χρηματοδοτική μίσθωση.

Στις δραστηριότητες που αφορούν στις χρηματοπιστωτικές αγορές περιλαμβάνονται:

- οι συμβουλευτικές υπηρεσίες που στόχο έχουν την πραγματοποίηση συγχωνεύσεων και εξαγορών επιχειρήσεων
- η άντληση των κεφαλαίων

---

⁷ 96/454/EK: Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιουνίου 1996 σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (IV/34.607 - Banque Nationale de Paris - Dresdner Bank) Διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996D0454:EL:HTML>, Ημερομηνία ανάκτησης: 21/3/2013.

- η ανάληψη της διάθεσης χρεογράφων
- η παρέμβαση στις χρηματοπιστωτικές αγορές
- η διαχείριση του ενεργητικού⁸.

Τον Ιούνιο του 2010 τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν ως έδρα ή έχουν υποκατάστημα στην Ελλάδα ανέρχονταν σε 65⁹. Οι εμπορικές τράπεζες που ελέγχονται με άμεσο ή έμμεσο τρόπο από το ελληνικό Δημόσιο είναι οι εξής:

- το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο
- η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
- η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος
- η Τράπεζα Αττικής ΑΕ.

Ωστόσο, πλέον όλο το δίκτυο των καταστημάτων της Αγροτικής Τράπεζας λειτουργεί υπό την Τράπεζα Πειραιώς, διατηρώντας όμως την εμπορική επωνυμία ΑΤΕbank και όλες οι συναλλαγές των πελατών της Αγροτικής εξακολουθούν να πραγματοποιούνται κανονικά¹⁰. Επίσης, η Τράπεζα Πειραιώς εξαγόρασε πρόσφατα 3 κυπριακές τράπεζες:

- Τράπεζα Κύπρου
- CPB (Cyprus Popular Bank)
- Ελληνική Τράπεζα.

Η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί την Κεντρική Τράπεζα της χώρας και αποτελεί μέλος του ευρωπαϊκού συστήματος των κεντρικών τραπεζών. Ιδρύθηκε σε συνέχεια του Πρωτοκόλλου της Γενεύης της 15ης Σεπτεμβρίου του 1927. Η έναρξη της

⁸ 96/454/EK: Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιουνίου 1996 σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (IV/34.607 - Banque Nationale de Paris - Dresdner Bank) Διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996D0454:EL:HTML>, Ημερομηνία ανάκτησης: 21/3/2013.

⁹ Διαθέσιμο στο: <http://www.hba.gr/Index.asp?Menu=4> (Ενωση Ελληνικών Τραπεζών)

¹⁰ Τζώρτζη, Ε. (2012), “Στην Τράπεζα Πειραιώς το υγιές κομμάτι της ΑΤΕ”, *Εφημερίδα Καθημερινή*, Ένθετο Οικονομία, Φύλλο 28/07/2012, Διαθέσιμο στο: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_econoimv_100057_28/07/2012_490491, Ημερομηνία ανάκτησης: 21/3/2013.

λειτουργίας της έγινε στις 15 Μαΐου 1928, με προσωπικό 500 ατόμων. Η δημιουργία της κεντρικής τράπεζας είχε ως σκοπό να αντιμετωπίσει τα σοβαρά οικονομικά και δημοσιονομικά προβλήματα που αντιμετώπιζε η χώρα εκείνη την εποχή. Μέχρι να ιδρυθεί η Τράπεζα της Ελλάδος, οι λειτουργίες της κεντρικής τράπεζας ασκούνταν από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία ιδρύθηκε το 1841 και λειτουργούσε ως εμπορική τράπεζα αλλά, παράλληλα, είχε το ασυμβίβαστο για την άσκηση της δημόσιας εξουσίας, όπως η έκδοση χαρτονομίσματος. Στη νέα, κεντρική, τράπεζα έγινε μεταβίβαση από την Εθνική Τράπεζα του χρυσού, των ομολόγων του Δημοσίου, των χαρτονομισμάτων που είχαν εκδοθεί και των καταθέσεων του Δημοσίου. Εν συνεχεία, η Τράπεζα άνοιξε υποκαταστήματα με κύριο σκοπό την τροφοδότηση των τοπικών αγορών σε χαρτονόμισμα και την πραγματοποίηση πληρωμών και εισπράξεων για λογαριασμό του Δημοσίου. Στην τωρινή της έδρα μεταφέρθηκε η Τράπεζα στις 4 Απριλίου του 1938¹¹.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά στοιχεία των τραπεζών μελών και των συνδεδεμένων μελών της Ε.Ε.Τ. σύμφωνα με στοιχεία του 2010 και 2011, ενώ στο παράρτημα παρουσιάζεται το δίκτυο καταστημάτων και υποκαταστημάτων των τραπεζών (Πίνακας Παραρτήματος 1).

---

¹¹ Διαθέσιμο στο: <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/History/foundation.aspx> (Πρόσβαση στις 18/3/2013).

Πίνακας 2.1: Συγκεντρωτικά στοιχεία τραπεζών μελών και συνδεδεμένων μελών της Ε.Ε.Τ. (στοιχεία 2010 & 2011)

	Τράπεζες		Υποκαταστήματα		Προσωπικό		Α.Τ.Μ.	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Μέλη	19	19	3.733	3.565	59.326	56.042	6.128	5.884
Συνδεδεμένα Μέλη (2 εκ του συνόλου των 5 συνδεδεμένων τραπεζών μελών)	2	2	2	2	87	77	-	-
Σύνολο	21	21	3.735	3.567	59.413	56.119	6.128	5.884

Πηγή: Τράπεζες μέλη & συνδεδεμένα μέλη της Ε.Ε.Τ. (Ίδια Επεξεργασία)

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελείται από:

- τη χρηματοπιστωτική αγορά
- τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς
- τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα.

Οι χρηματοδοτικές αγορές και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί επιδρούν στην καθημερινότητα πολλών ανθρώπων, προκαλώντας γενικότερες εξελίξεις στις διάφορες οικονομίες¹².

Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί είναι οι επιχειρήσεις οι οποίες προβαίνουν σε:

- αποδοχή κεφαλαίων από το κοινό

¹² Ευθύμογλου, Π. Γ. & Μπάλλας, Α. Α. (2008), *Χρηματοδοτικοί οργανισμοί και αγορές*, 4η έκδοση, Αθήνα: Μπένου Ε.

- παροχή κεφαλαίων προς το κοινό
- παροχή υπηρεσιών όπως παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις, διαχείριση χαρτοφυλακίου, κοκ.

Η μεταφορά των αποταμιεύσεων από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές επιχειρήσεις και οργανισμούς πραγματοποιείται με τη χρήση των χρηματοδοτικών τίτλων, οι οποίοι αποτελούν μελλοντικές αξιώσεις ή δικαιώματα των κατόχων των τίτλων σε πόρους των εκδοτών των τίτλων. Μερικά από τα είδη χρηματοδοτικών τίτλων είναι:

- τα έντοκα γραμμάτια δημοσίου
- οι ομολογίες
- οι μετοχές
- οι καταθέσεις κοκ.

Στη χρηματοδοτική αγορά εκδίδονται, αγοράζονται και πωλούνται οι χρηματοδοτικοί τίτλοι με τη βοήθεια των χρηματοδοτικών οργανισμών. Οι χρηματοδοτικές αγορές κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με:

- τη ληκτότητα των τίτλων, σε:
  - αγορά χρήματος
  - αγορά κεφαλαίου
- το χρόνο κυκλοφορίας των τίτλων, σε:
  - πρωτογενή αγορά
  - δευτερογενή αγορά
- την οργάνωσή τους, σε:
  - οργανωμένες αγορές
  - μη οργανωμένες αγορές
- το χρηματοδοτικό τίτλο κοκ¹³.

¹³ Γκέγιος, Α. (2012), *Συγχωνεύσεις στον τραπεζικό κλάδο*, Διπλωματική Εργασία, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οικονομική Επιστήμη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Οι τραπεζικές εργασίες διακρίνονται σε¹⁴:

- παθητικές εργασίες ή καταθέσεις
- ενεργητικές εργασίες ή χορηγήσεις
- βοηθητικές εργασίες.

Παθητικές εργασίες ή καταθέσεις σε τράπεζα είναι η καταβολή των χρημάτων σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, το οποίο ο καταθέτης εμπιστεύεται, μετά από μία τυπική ή άτυπη συμφωνία ότι το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα έχει το δικαίωμα να κάνει χρήση των χρημάτων αυτών με δική του ευθύνη και επιπλέον θα χορηγηθεί στον καταθέτη τόκος για όσο διάστημα παραμείνουν κατατεθειμένα τα χρήματά του, βάσει συμφωνημένου επιτοκίου. Τα πιο βασικά είδη καταθέσεων είναι τα εξής:

- οι καταθέσεις ταμειυτηρίου
- οι καταθέσεις όψεως
- οι προθεσμιακές καταθέσεις
- ο τρεχούμενος λογαριασμός κατάθεσης
- οι καταθέσεις υπό προειδοποίηση
- οι καταθέσεις σε κοινό λογαριασμό
- οι καταθέσεις που είναι δεσμευμένες
- οι καταθέσεις σε συνάλλαγμα
- οι ειδικοί λογαριασμοί καταθέσεων.

Ενεργητικές είναι οι εργασίες με τις οποίες τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διοχετεύουν τα χρήματα που αποκτούν από τους καταθέτες τους, σε διάφορα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Οι ενεργητικές εργασίες είναι συνήθως οι διάφορες μορφές χορηγήσεων, οι οποίες διακρίνονται σε¹⁵:

---

¹⁴ Χολέβας, Ι. (1995), *Τραπεζικές εργασίες*, Interbooks, Αθήνα.

¹⁵ Γκένιος, Α. (2012), *Συγχωνεύσεις στον τραπεζικό κλάδο*, Διπλωματική Εργασία, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οικονομική Επιστήμη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Προεξόφληση αξιογράφων

Πρόκειται για την πληρωμή των αξιογράφων (συναλλαγματικές και γενικά κάθε άλλο έγγραφο, ο κάτοχος του οποίου απαιτεί μια ορισμένη χρηματική αξία) πριν την ημερομηνία λήξης τους.

Προκαταβολές έναντι φορτωτικών εγγράφων

Φορτωτικά είναι το τιμολόγιο πώλησης, το πιστοποιητικό προέλευσης προϊόντων κοκ. Προκαταβολή έναντι φορτωτικών εγγράφων είναι η μεταβίβαση των φορτωτικών εγγράφων στην τράπεζα από τον πωλητή και η είσπραξη μέρους (γύρω στο 60% - 80%) της αξίας τους.

Τραπεζική ενέγγυος πίστωση

Ενέγγυος πίστωση είναι η ανάληψη της υποχρεώσεως από ένα τραπεζικό ίδρυμα να πληρώσει το δικαιούχο της πίστωσης, όταν αυτός φέρει τα απαιτούμενα για την πίστωση έγγραφα.

Δάνεια

Οι τράπεζες προσφέρουν 2 κατηγορίες δανείων για τις επιχειρήσεις¹⁶:

- τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης, τα οποία έχουν μικρή διάρκεια και στόχο έχουν την κάλυψη ρευστότητας στις επιχειρήσεις
- τα Μακροπρόθεσμα δάνεια, τα οποία είναι μακράς διάρκειας δάνεια, περιλαμβάνουν δάνεια εγκατάστασης και επαγγελματικού εξοπλισμού.

---

¹⁶ Διαθέσιμο στο: http://ikaros.teipir.gr/ske/tropoi_xrimatodotisis.htm#ΤραπεζικόςΔανεισμός
(Συμβουλευτικό Κέντρο Επιχειρηματικότητας του Τ.Ε.Ι. Πειραιά) (Πρόσβαση στις 18/3/2013).

Η διάκριση των μακροπρόθεσμων δανείων γίνεται σε¹⁷:

- Δάνεια για την απόκτηση επαγγελματικής στέγης, τα οποία μπορούν να διαρκέσουν από 3 έως 30 έτη.
- Δάνεια που χορηγούνται με σκοπό την αγορά πάγιου εξοπλισμού, όπως έπιπλα, μηχανήματα κ.λπ. Η διάρκεια αποπληρωμής των δανείων αυτών μπορεί να φτάσει και τα 15 χρόνια, και το επιτόκιο ανέρχεται από 7% έως 10%¹⁸.

Τα τραπεζικά ιδρύματα δέχονται καταθέσεις, εκτελούν χορηγήσεις αλλά και βοηθητικές εργασίες (δηλαδή έναντι προμήθειας), οι οποίες είναι οι εξής:

- Η έκδοση εγγυητικών επιστολών, η οποία χορηγείται, ως έγγραφο με το οποίο το τραπεζικό ίδρυμα υπόσχεται ότι θα καταβάλλει ένα ποσό ως αποζημίωση για τη μη εμπρόθεσμη ή τη μη εκτέλεση ή τη μη ορθή εκτέλεση των υποχρεώσεων του πελάτη της, έπειτα από την είσπραξη από την τράπεζα προμήθειας.
- Η έκδοση επιταγών και εντολών, οι οποίες είναι ένα μέσο αποστολής χρημάτων στο εσωτερικό και στο εξωτερικό.
- Η έκδοση πιστωτικών επιστολών όπου παρέχεται η δυνατότητα σε ένα πελάτη της τράπεζας να εισπράττει χρήματα από τα υποκαταστήματά της έως ένα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό.
- Η είσπραξη αξιών για λογαριασμό τρίτων.
- Η αγορά χρεογράφων (μετοχές, ομολογίες κτλ) από το χρηματιστήριο για λογαριασμό των πελατών τους.
- Η φύλαξη κινητών πραγμάτων και χρεογράφων για λογαριασμό των πελατών τους.

¹⁷ Διαθέσιμο στο: http://ikaros.teipir.gr/ske/tropoi_xrimatodotisis.htm#Τραπεζικός_Δανεισμός (Συμβουλευτικό Κέντρο Επιχειρηματικότητας του Τ.Ε.Ι. Πειραιά), Ημερομηνία ανάκτησης: 18/3/2013.

¹⁸ Ζοπουνίδης, Κ. (2008), "Χρηματοδοτική Μίσθωση και Τραπεζικός Δανεισμός", *Επιστημονικό Marketing Management*, Διαθέσιμο στο: <http://www.epistimonikomarketing.gr/xrimatodotiki-misthosi-kai-trapezikos-daneismos/>. Ημερομηνία ανάκτησης: 18/3/2013.

- Η ενοικίαση των τραπεζικών θυρίδων έναντι ενοικίου για τη φύλαξη οποιουδήποτε αντικειμένου επιθυμεί ο πελάτης της τράπεζας.

Επιπρόσθετα, οι τράπεζες διενεργούν και άλλες εργασίες, όπως είναι:

- η έκδοση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών
- η αγοραπωλησία συναλλάγματος
- η χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού (leasing)
- η παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις
- η διαχείριση του χαρτοφυλακίου
- η παροχή συμβουλών με σκοπό τη διαχείριση χαρτοφυλακίου¹⁹ κοκ.

---

¹⁹ άρθρο 11 Νόμος 3601/2007 Διαθέσιμο στο: <http://nomothesia.ependyseis.gr/eu-law/getFile/N+3601+2007.pdf?bodyId=841614> , Ημερομηνία ανάκτησης: 22/3/2013.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Κίνδυνος είναι η πιθανότητα να λάβει χώρα ένα μη επιθυμητό γεγονός με τις ακόλουθες συνέπειες που ενδεχομένως να επιφέρει. Ο οικονομικός κίνδυνος, με τον οποίο είναι αντιμέτωπη μια τράπεζα, αποτελεί την πιθανότητα μια ενέργεια να προκαλέσει δυσμενείς επιδράσεις στην αποδοτικότητά της. Το μέγεθος και η πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων, καθώς και ο όγκος των συναλλαγών της τράπεζας αποτελούν μερικές από τις παραμέτρους από τις οποίες εξαρτώνται τα διάφορα είδη των κινδύνων.

3.2 ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι αντιμέτωπα με κινδύνους οι οποίοι αφορούν στην πίστωση, στην αγορά, στη ρευστότητα, στη λειτουργικότητα κτλ.

Χρηματοοικονομικοί είναι οι κίνδυνοι οι οποίοι αφορούν σε οικονομικές ζημιές που μπορούν να λάβουν χώρα σε χρηματοοικονομικές αγορές, και οι οποίοι επηρεάζονται από τις διακυμάνσεις που επικρατούν στις αγορές.

Μερικές από τις στρατηγικές, που οι διάφοροι οργανισμοί, επιχειρήσεις και επενδυτές εφαρμόζουν, προκειμένου να περιορίσουν την έκθεσή τους στον κίνδυνο είναι²⁰:

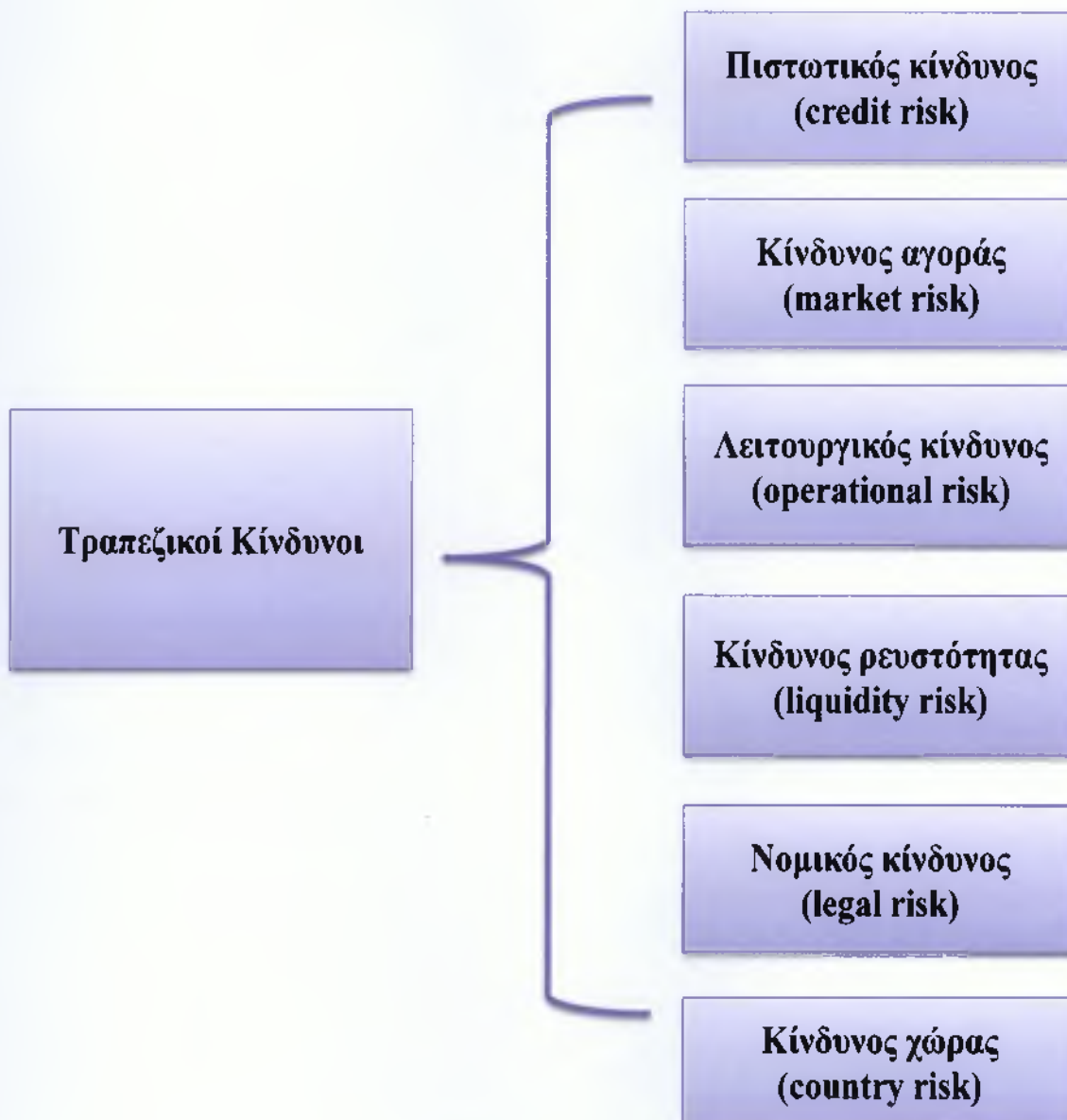
²⁰ Δούμπος, Μ. (2006), "Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων & Value at Risk", *Επιστημονικό Marketing Management*, Διαθέσιμο στο: http://www.epistimonikomarketing.gr/article_show.php?article_id=1350

- η διαφοροποίηση των επενδυτικών χαρτοφυλακίου
- η ασφάλιση των χαρτοφυλακίων με τεχνικές αντιστάθμισης (hedging).

Τα είδη των κινδύνων που αντιμετωπίζει μία τράπεζα είναι τα εξής²¹:

- Πιστωτικός κίνδυνος (credit risk), που αφορά στην αδυναμία του δανειολήπτη να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του απέναντι στους πιστωτές του.
- Κίνδυνος αγοράς (market risk), που προκύπτει από τις μεταβολές που σημειώνονται στην αξία των χρεογράφων στις διεθνείς χρηματαγορές, και τις μεταβολές που καταγράφουν οι συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα επιτόκια.
- Λειτουργικός κίνδυνος (operational risk), όπως για παράδειγμα τα ανθρώπινα λάθη ή οι παραλήψεις, τα διάφορα τεχνικά προβλήματα κοκ.
- Κίνδυνος ρευστότητας (liquidity risk), που αφορά στην έλλειψη δυνατότητας πραγματοποίησης μιας συναλλαγής, εξαιτίας της μη επαρκούς ρευστότητας στην αγορά.
- Νομικός κίνδυνος (legal risk), που πηγάζει από νομικά ζητήματα, κολλήματα ή και προβλήματα, τα οποία προκύπτουν κατά τη διάρκεια των συναλλαγών.
- Κίνδυνος χώρας (country risk), ο οποίος προκύπτει από την αδυναμία ή και την απροθυμία των οφειλετών σε μια χώρα να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις του έναντι των πιστωτών.

²¹ Ζοπουνίδης, Κ. (2008), “Τραπεζικό Μάνατζμεντ και Διαχείριση Κινδύνων”, *Επιστημονικό Marketing Management*, Διαθέσιμο στο: <http://www.epistimoniko-marketing.gr/trapeziko-manatzment-kai-diaheirisi-kindunon/>

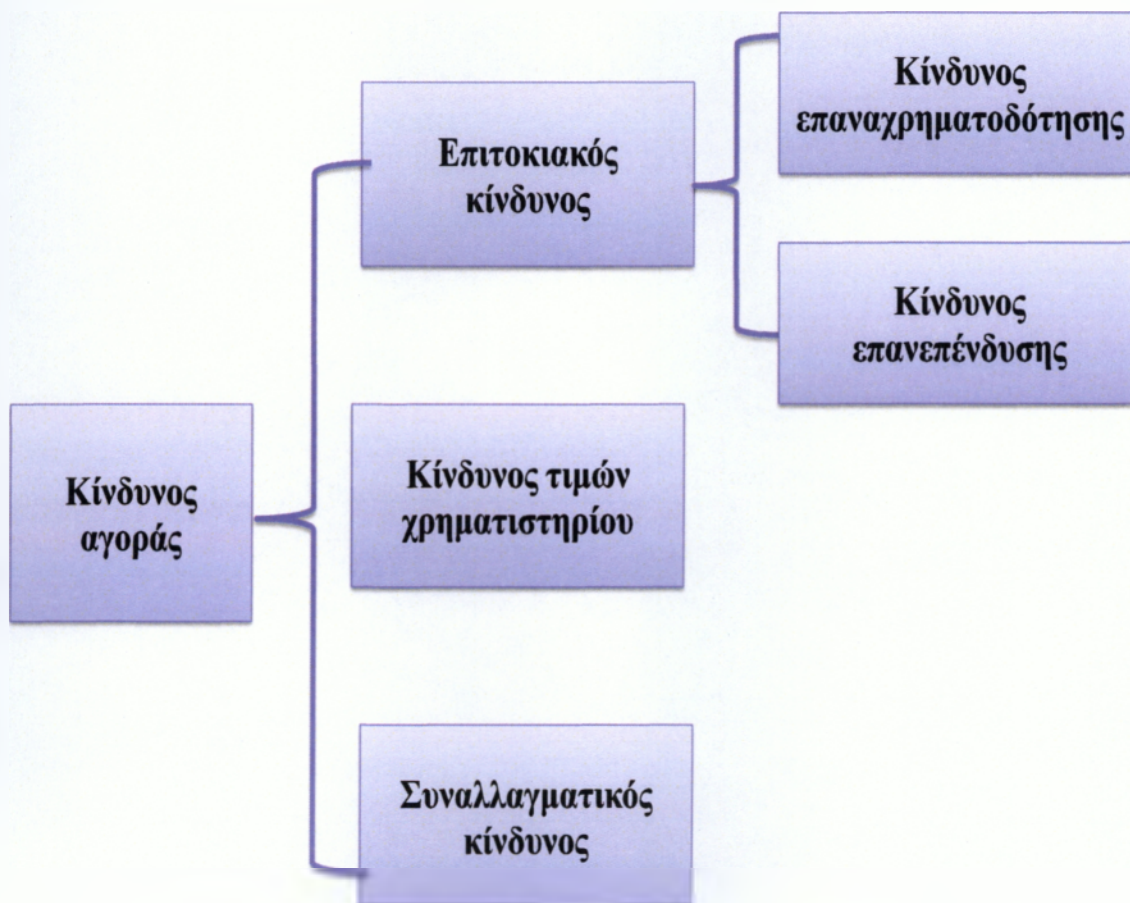

Σχήμα 3.1: Είδη Τραπεζικών Κινδύνων

Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά οι παραπάνω τραπεζικοί κίνδονοι.

3.2.1 Κίνδυνος Αγοράς

Ο Κίνδυνος Αγοράς διαφαίνεται από τη μεταβλητότητα που έχει η αξία ενός χαρτοφυλακίου επενδύσεων, που οφείλεται στις αλλαγές που καταγράφονται στις αγοραίες τιμές των στοιχείων του ενεργητικού μιας επιχείρησης²². Ο Κίνδυνος Αγοράς προκύπτει όταν τα πιστωτικά ιδρύματα διαπραγματεύονται στοιχεία του ενεργητικού, ή υποχρεώσεις ή παράγωγα, αντί να τα κρατάνε για μακροπρόθεσμη επένδυση ή χρηματοδότηση²³.

Σχήμα 3.2: Διάκριση κινδύνου αγοράς

²² Σταϊκούρας, Χ. (2005), *Τραπεζική Χρηματοοικονομική*, Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

²³ Saunders, A. & Cornett, M. M. (2008), *Financial Institutions Management, A Risk Management Approach*, (6th ed.), McGraw-Hill, Irwin.

Ο κίνδυνος αγοράς διακρίνεται²⁴:

- σε επιτοκιακό κίνδυνο, ο οποίος πρόκειται για κίνδυνο μεταβολής στις αξίες των στοιχείων του ισολογισμού ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού, έπειτα από αλλαγές που προκύπτουν στην καμπύλη επιτοκίων. Πηγή του κινδύνου αυτού αποτελεί ο ετεροχρονισμός που σημειώνεται στην αναπροσαρμογή των επιτοκίων των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του οργανισμού.
- σε κίνδυνο τιμών χρηματιστηρίου, ο οποίος πρόκειται για κίνδυνο που προκύπτει από αλλαγές που σημειώνονται σε τιμές ορισμένων χρηματοοικονομικών αξιών, όπως ομόλογα, μετοχές κοκ που κατέχει ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός
- σε συναλλαγματικό κίνδυνο που είναι ο κίνδυνος μεταβολής σε αξίες των στοιχείων ισολογισμού του χρηματοπιστωτικού οργανισμού έπειτα από αλλαγές που επέρχονται στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Ο κίνδυνος επιτοκίου διακρίνεται σε 2 πιο εξειδικευμένους κινδύνους (όπως φαίνεται και στο σχήμα 3.2)²⁵:

- στον κίνδυνο επαναχρηματοδότησης (refinancing risk)
- στον κίνδυνο επανεπένδυσης (reinvestment risk).

Υπάρχει μια νέα μέθοδος διαχείρισης του Κινδύνου Αγοράς, η οποία πρόκειται για την προσέγγιση value at risk ή αλλιώς VAR. Μέσα από την προσέγγιση αυτή παρέχεται ένα στατιστικό μέτρο του κινδύνου με στόχο την εκτίμηση του Κινδύνου

---

²⁴ Όμιλος Ελληνικής Τράπεζας, (2007), *Δημοσιοποιήσεις με βάση τον Πυλώνα 3 της Βασιλείας II*, Διαθέσιμο στο: <http://www.hellenicbank.gr/document/2375/HB%20Group%20P3%20Disclosures%202007.pdf>

²⁵ Χαρδούβελης, Γκ. (2009), “Κίνδυνος επιτοκίου, Εισαγωγή”, *Διάλεξη στο Μάθημα: Management of Financial Institutions*, Τμήμα Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Διαθέσιμο στο: http://web.xrh.unipi.gr/attachments/136_136_SET-3_2009_INTEREST-RISK-INTRO.pdf

Αγοράς ενός χαρτοφυλακίου. Πιο αναλυτικά, η προσέγγιση αυτή πρόκειται για μια στατιστική εκτίμηση, σύμφωνα με την οποία, υπολογίζεται μέσα σε ορισμένο διάστημα εμπιστοσύνης, λόγου χάρη 95%, το χρηματικό ποσό σε ένα συγκεκριμένο νόμισμα, το οποίο ένα χαρτοφυλάκιο ή ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα έχει την αντοχή να χάσει με ανώδυνο τρόπο, κατά τη διάρκεια ενός χρονικού διαστήματος, λόγω μεταβολών που μπορεί να προκύψουν στις αγοραίες τιμές των υποκείμενων τίτλων²⁶.

Η αξία σε κίνδυνο VAR ορίζεται ως το μέγιστο χρηματικό ποσό που δύναται να χαθεί σε ένα χαρτοφυλάκιο κατά τη διάρκεια ενός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος με δεδομένο ένα επίπεδο εμπιστοσύνης²⁷. Συνήθως, το VAR εκτιμάται για χρονικό διάστημα μιας ημέρας και υπολογίζεται με 99% επίπεδο εμπιστοσύνης. Δηλαδή, το VAR υπολογίζει το μέγιστο ποσό χρημάτων που δύναται να απολεσθεί σε ένα χαρτοφυλάκιο κατά τη διάρκεια μιας ημέρας με πιθανότητα 99%.

3.2.2 Κίνδυνος Ρευστότητας

Ο Κίνδυνος Ρευστότητας διακρίνεται σε δύο είδη κινδύνου²⁸:

- Κίνδυνος Ρευστότητας Επένδυσης (Asset Liquidity Risk ή Market/Product Liquidity Risk) και
- Κίνδυνος Ρευστότητας Κεφαλαίου (Funding Liquidity Risk ή Cash-Flow Risk).

Ο Κίνδυνος Ρευστότητας Επένδυσης προκύπτει στην περίπτωση που μία ορισμένη επένδυση δε δύναται να πωληθεί στις επικρατούσες τιμές, λόγω του μεγάλου όγκου της σε σύγκριση με τον όγκο των επενδύσεων που συνήθως λαμβάνουν χώρα. Ο

---

²⁶ Καινούργιος, Δ. (2002), "Value-at-risk (VAR) μεθοδολογία εκτίμησης του κινδύνου αγοράς και VAR παράγωγα εργαλεία", *Δελτίον Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών*, Δ' Τρίμηνο 2002, Σελ. 77-86.

²⁷ Best, P. W. (1998), *Implementing Value at Risk*, John Wiley & Sons Ltd, Wiley series in financial engineering, West Sussex, England.

²⁸ Σταϊκούρας, Χ. (2005), *Τραπεζική Χρηματοοικονομική*, Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

κίνδυνος αυτός διαφοροποιείται ανά είδος επένδυσης και εξαρτάται από τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά.

Ο Κίνδυνος Ρευστότητας Κεφαλαίου έχει να κάνει με την αδυναμία εκπλήρωσης των οικονομικών υποχρεώσεων και μπορεί να επιφέρει πρόωρη ρευστοποίηση των τίτλων, αλλάζοντας, με τον τρόπο αυτό, ζημιές οι οποίες έχουν καταγραφεί στην αγοραία αξία σε πραγματικές ζημιές. Ο Κίνδυνος Ρευστότητας Κεφαλαίου μπορεί να αντιμετωπιστεί με τον κατάλληλο προγραμματισμό εσόδων και εξόδων, προκειμένου να εξασφαλίζεται επάρκεια στα ρευστά διαθέσιμα.

3.2.3 Λειτουργικός Κίνδυνος

Ο λειτουργικός κίνδυνος αφορά στις απώλειες που ενδέχεται να προκύψουν λόγω ορισμένων μη επαρκών εσωτερικών διαδικασιών ή συστημάτων ή και λόγω άλλων διαφόρων εξωγενών παραγόντων. Ο Λειτουργικός Κίνδυνος συνδέεται με τις μεταβολές του λειτουργικού κόστους, καθώς η υπερβολική αύξηση του τελευταίου μπορεί να επιδράσει αρνητικά στην κερδοφορία της επιχείρησης²⁹.

Ο λειτουργικός κίνδυνος, σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει η Συνθήκη της Βασιλείας II, οφείλεται σε μία μη επαρκή ή μη επιτυχημένη εσωτερική διαδικασία, είτε πρόκειται για ανθρώπινο λάθος είτε για δόλο, ή σε δυσλειτουργία του συστήματος ή σε άλλους λειτουργικούς εξωγενείς παράγοντες. Αρχικά, πρέπει να γίνει εντοπισμός όλων των ανεπαρκών ή ατελών εσωτερικών διαδικασιών, οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν απώλειες σε μία τράπεζα. Οι ατελείς διαδικασίες σχετίζονται με την ανεπάρκεια ή την έλλειψη των πρότυπων διαδικασιών και των εσωτερικών κανονισμών που εφαρμόζονται στο τραπεζικό ίδρυμα. Όσον αφορά στο λειτουργικό κίνδυνο, ο οποίος προκύπτει από τη συμμετοχή του ανθρώπινου παράγοντα σχετίζεται με ζημιές που προκαλούνται από τωρινούς ή και παλιούς εργαζόμενους

---

²⁹ Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, (2007), *Κατευθυντήριες Γραμμές προς τις Τράπεζες για τις Εσωτερικές Διαδικασίες Αξιολόγησης της Κεφαλαιακής Επάρκειας – ΕΔΑΚΕ (Internal Capital Adequacy Assessment Process – ICAAP)*, Διαθέσιμο στο: http://www.centralbank.gov.cy/media/BCCRDG_SupervisoryReviewProcess_ICAAP.doc

της τράπεζας³⁰. Επιπλέον, άλλη αιτία χρηματικών απωλειών για την τράπεζα μπορεί να αποτελέσουν τα πληροφοριακά συστήματα της τράπεζας, λόγω της μη προβλεπόμενης εν μέρει ή και της ολικής κατάρρευσής τους ή της παραβίασής τους από μέσα. Αναφορικά με τους εξωτερικούς παράγοντες οι οποίοι επιφέρουν απώλειες, οφείλονται συνήθως σε δολιοφθορά από άτομα τα οποία δε σχετίζονται με άμεσο τρόπο με το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ή και σε φυσικές καταστροφές³¹.

Στον πίνακα που ακολουθεί συνοψίζεται η κατηγοριοποίηση των εκφάνσεων του λειτουργικού κινδύνου, όπως προτείνεται από την Επιτροπή της Βασιλείας II.

Πίνακας 3.1: Κατηγορίες λειτουργικού κινδύνου

Κατηγορίες λειτουργικού κινδύνου	Παραδείγματα λειτουργικού κινδύνου
εσωτερική απάτη	<ul style="list-style-type: none"> ▪ εξαπάτηση από το προσωπικό της τράπεζας ▪ παραποίηση των διεθνών συνθηκών ▪ εσωτερικές συναλλαγές σε προσωπικούς λογαριασμούς
εξωτερική απάτη	<ul style="list-style-type: none"> ▪ εξαπάτηση από το εξωτερικό περιβάλλον της τράπεζας ▪ ληστεία ▪ πλαστογραφία ▪ μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση στα υπολογιστικά συστήματα
πρακτικές απασχόλησης & ασφάλεια τύπου εργασίας	<ul style="list-style-type: none"> ▪ μη ορθή εφαρμογή ή παραβίαση των κανόνων εργασίας, υγείας & ασφάλειας ▪ άνιση μεταχείριση των υπαλλήλων

³⁰ Ακκιζίδης, Γ. & Καλυβά, Α. (2005), “Πώς αντιμετωπίζεται ο λειτουργικός κίνδυνος”, Διαθέσιμο στο: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_economyverix_5_08/06/2005_146300

³¹ Ακκιζίδης, Γ. & Καλυβά, Α. (2005), “Πώς αντιμετωπίζεται ο λειτουργικός κίνδυνος”, Διαθέσιμο στο: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_economyverix_5_08/06/2005_146300

<p>πελάτες, προϊόντα & επιχειρηματικές πρακτικές</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ αποτυχία ανταπόκρισης στις επαγγελματικές υποχρεώσεις απέναντι στους πελάτες ▪ μη ικανοποιητικές συμβουλευτικές δραστηριότητες ▪ μη ικανοποιητική διαχείριση ως θεματοφύλακας ▪ λανθασμένη μορφή ή σχεδίαση προϊόντων ▪ εσφαλμένη χρήση εμπιστευτικών πληροφοριών πελατών
<p>καταστροφή φυσικών περιουσιακών στοιχείων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ φυσικές καταστροφές ▪ σεισμοί ▪ πυρκαγιές ▪ τρομοκρατικές ενέργειες
<p>διακοπή των εργασιών & αποτυχίες συστημάτων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ αποτυχία λογισμικού & πληροφοριακών συστημάτων ▪ προβλήματα στις τηλεπικοινωνίες ▪ διακοπή λειτουργίας των προγραμμάτων υποστήριξης διεργασιών στους Η/Υ
<p>εκτέλεση, επίδοση & διαχείριση διαδικασιών</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ λανθασμένα δεδομένα εισόδου (data) ▪ αποτυχία διαχείρισης των εξασφαλίσεων ▪ μη συμμόρφωση σε ισχύοντα νομοθετικά πλαίσια ▪ μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση σε λογαριασμούς των πελατών

Πηγή: Ζοπουνίδης, 2009 (Ίδια Επεξεργασία)

3.3 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Πιστωτικός Κίνδυνος (Credit Risk) είναι ο κίνδυνος που αντιμετωπίζει ένας οργανισμός να μην εισπράξει εξολοκλήρου ή και ποτέ τις απαιτήσεις του³². Ο Πιστωτικός Κίνδυνος εμφανίζεται όταν η πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης που χρηματοδοτείται είναι χαμηλή, και άρα ενδεχόμενες αλλαγές στο μικροοικονομικό ή και στο μακροοικονομικό περιβάλλον της επιχείρησης, ακόμα και ασήμαντες, μπορούν να προκαλέσουν αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεών της³³.

Η μέτρηση και η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου θεωρούνται σημαντικές για τα πιστωτικά ιδρύματα, για το λόγο ότι επιδρούν στο κόστος παροχής του χρήματος, στην ανταγωνιστικότητά τους καθώς και στην κεφαλαιακή τους επάρκεια, σύμφωνα με την Επιτροπή της Βασιλείας και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Ελλάδα έχει υιοθετήσει τις συγκεκριμένες οδηγίες μέσω πρόσφατης πράξης του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ αριθμ. 2577/9.3.2006)³⁴.

Πιστοληπτική ικανότητα ενός οργανισμού είναι η δυνατότητά του να ικανοποιήσει τις οικονομικές του υποχρεώσεις. Τα εξεταζόμενα κριτήρια διαφέρουν ανάλογα με το είδος του οργανισμού αλλά και το λόγο δανειοδότησής του. Συνήθης μέθοδος εκτίμησης της πιθανότητας της αδυναμίας πληρωμής αποτελεί η χρήση των ιστορικών στοιχείων που αφορούν στη συχνότητα εμφάνισης παρόμοιων προβλημάτων σε διάφορους κλάδους σε ετήσια συνήθως βάση. Άλλη μέθοδος αποτελεί ο υπολογισμός ορισμένων δεικτών με βάση τα οικονομικά στοιχεία του δανειολήπτη συγκρινόμενοι με το μέσο όρο ή και με τους αντίστοιχους άλλους δανειολήπτες που έχουν εμφανίσει αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους.

---

³² Saunders, A. & Cornett, M. M. (2008), *Financial Institutions Management, A Risk Management Approach*, (6th ed.), McGraw-Hill, Irwin.

³³ Αναρτημένο στο: <http://dir.icap.gr/2322.asp>

³⁴ Εφραιμίδης, Γ. (2009), "Πιστωτικός Κίνδυνος. Ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Συστήματος Μέτρησης & Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου: Θέματα υλοποίησης της εφαρμογής και προτεινόμενες λύσεις". *Επιστημονικό Marketing Management*. Αναρτημένο στο: http://www.epistimonikomarketing.gr/article_show.php?article_id=3544

Οι βασικές παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της έκθεσης στον πιστωτικό κίνδυνο είναι οι εξής³⁵:

- Η πιθανότητα της αθέτησης (Probability of Default), με την οποία γίνεται μια στατιστική εκτίμηση της πιθανότητας που έχει ο δανειολήπτης να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σε ένα έτος.
- Η ζημιά ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος (Loss Given Default), που είναι ο λόγος της ζημίας από το άνοιγμα που προκύπτει ύστερα από αθέτηση των υποχρεώσεων από τον αντισυμβαλλόμενο προς το ποσό το οποίο δεν έχει εξοφληθεί κατά τον χρόνο της αθέτησης³⁶.
- Το άνοιγμα έναντι του αντισυμβαλλομένου (Exposure At Default), το οποίο πρόκειται για το τρέχον υπόλοιπο του αντισυμβαλλομένου στην τράπεζα.
- Η διάρκεια ανοίγματος (Maturity).

Ο πιστωτικός κίνδυνος διακρίνεται στις ακόλουθες κατηγορίες³⁷:

Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου (counterparty risk): πρόκειται για τον κίνδυνο να αθετήσει ο αντισυμβαλλόμενος σε μια συναλλαγή τις υποχρεώσεις που έχει πριν από τον οριστικό διακανονισμό των χρηματοροών της συναλλαγής^{38 39}.

Κίνδυνος Καλυμμάτων/ Εξασφαλίσεων (collateral risk): Ο κίνδυνος καλυμμάτων αφορά στη ζημιά που ενδέχεται να υποστεί η τράπεζα σε περίπτωση που εκποιηθούν οι διασφαλίσεις. Η διαχείριση του κινδύνου αυτού κρίνεται ιδιαίτερος σημαντική για τις χορηγήσεις που έχουν δοθεί λαμβάνοντας υπόψη τα καλύμματά τους.

³⁵ Διαθέσιμο στο: <http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/...B5%CF%89%CE%BD.pdf>

³⁶ Διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32006L0048:EL:NOT>

³⁷ Γκόρτσος, Χ. & Αλεξάκης, Π. (2006), *Εισαγωγή στις Τραπεζικές σπουδές, Το Νομισματικό και Χρηματοπιστωτικό Περιβάλλον*, Α' Τόμος, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο, Εκπαιδευτικά Εγχειρίδια.

³⁸ Διαθέσιμο στο: http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/BCCRDG_ORISMOI_PISTOTIKOS_KINDYNOS_ANTISYMB.pdf

³⁹ Απόφαση Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς 1/459/27.12.2007 - ΦΕΚ 2455/Β/31.12.2007, Διαθέσιμο στο: http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/apofl_459_07.htm

Κίνδυνος Χορηγητικού Προϊόντος (product risk): Ο κίνδυνος προϊόντος είναι η ζημιά στην οποία η τράπεζα ενδεχομένως να εκτίθεται. Η ζημιά αυτή προκύπτει από την ιδιαίτερη φύση που χαρακτηρίζει το κάθε χορηγητικό προϊόν.

Κίνδυνος Χώρας: ο οποίος αφορά στην πιθανότητα να συμβούν αρνητικά και συχνά απρόβλεπτα οικονομικά, πολιτικά ή κοινωνικά γεγονότα σε μια άλλη χώρα σε σχέση με τη χώρα που εδρεύει η τράπεζα και τα οποία θα αποτελέσουν τροχοπέδη για τους εγχώριους οφειλέτες να εξοφλήσουν το κεφάλαιο και τα τοκοχρεολύσια σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο υψηλός πιστωτικός κίνδυνος της χώρας δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στο τραπεζικό σύστημα, καθώς οδηγεί το κόστος χρήματος σε απαγορευτικά ύψη και μειώνει σημαντικά τις συναλλαγές σε μία οικονομία⁴⁰. Ο κίνδυνος χώρας περιλαμβάνει την ανάλυση της παρούσας οικονομικής κατάστασης που βρίσκεται η χώρα, την πρόβλεψη των εξελίξεων που ενδέχεται να λάβουν χώρα επικεντρώνοντας στα έσοδα που προέρχονται από τις εξαγωγές, τα έξοδα των εισαγωγών καθώς και σε άλλα στοιχεία του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της χώρας.

Κίνδυνος Αφερεγγυότητας: ο οποίος πρόκειται για τον κίνδυνο ο χρηματοοικονομικός οργανισμός να μην έχει επαρκή χρηματικά κεφάλαια, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τυχόν τραπεζικές απώλειες στα περιουσιακά στοιχεία σε σχέση με τις υποχρεώσεις⁴¹.

3.3.1 Χρησιμότητα πιστωτικού κινδύνου

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συνήθως αξιολογούν τον πιστωτικό κίνδυνο που συνεπάγεται ο κάθε συναλλασσόμενος, προκειμένου να ακολουθήσουν την κατάλληλη στρατηγική συνεργασίας μαζί του. Όταν ένας πελάτης θεωρείται ιδιαίτερα επισφαλής, ο πιστωτικός κίνδυνος ενδέχεται να είναι απαγορευτικός για μια τράπεζα. Επομένως, η προβλεπόμενη ζημιά για το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα εμφανίζεται να

⁴⁰ Αναρτημένο στο: <http://www.sev.org.gr/online/viewNews.aspx?id=2151&mid=&lang=gr>

⁴¹ Κοσμίδου, Κ. & Ζοπουνίδης, Κ. (2003), *Συστήματα Διαχείρισης Τραπεζικών Κινδύνων: Η περίπτωση του Asset Liability Management*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

είναι υψηλότερη σε σχέση με το αναμενόμενο κέρδος. Στην περίπτωση αυτή, η τράπεζα ενδεχομένως να αρνηθεί να δανείσει το συναλλασσόμενο.

Παράλληλα, ο πιστωτικός κίνδυνος που αναλαμβάνει ένα πιστωτικό ίδρυμα καθορίζει την πολιτική τιμολόγησης που θα ακολουθήσει στη συνεργασία που έχει με το συναλλασσόμενο. Παραδείγματος χάρη, ένας δανειολήπτης που έχει εμφανίζεται λιγότερο επισφαλής, ενδεχομένως να χαίρει ευνοϊκότερων όρων, όπως είναι το μειωμένο επιτόκιο χορηγήσεων, οι χαμηλότερες προμήθειες συναλλαγών, κοκ.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η ακριβής μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου συμβάλλει στη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

3.3.2 Παράγοντες πιστωτικού κινδύνου

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επιδρούν στον προσδιορισμό και τη διαβάθμιση του πιστωτικού κινδύνου μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού. Οι κύριοι προσδιοριστικοί παράγοντες του πιστωτικού κινδύνου είναι:

- η εμπειρία των φορέων
- η φερεγγυότητα και η οικονομική επιφάνεια των φορέων
- η διοίκηση της πιστολήτριας επιχείρησης
- το τεχνολογικό επίπεδο του εξοπλισμού της πιστολήτριας επιχείρησης
- το στάδιο κύκλου ζωής που βρίσκεται το προϊόν της
- το προφίλ και οι προοπτικές του κλάδου στον οποίο ανήκει η επιχείρηση
- η εξέλιξη των εργασιών – αποτελεσμάτων της
- η οικονομική της κατάσταση
- οι παρεχόμενες από μέρους της εξασφαλίσεις⁴².

---

⁴² Γαγλιός, Κ. (2011), “Εκτίμηση και Διαβάθμιση Πιστωτικού Κινδύνου”, Διαθέσιμο στο: http://www.bicofattika.gr/files/%CE%9C%CE%AD%CF%84%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%A0%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D%20%CE%9A%CE%AF%CE%BD%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%BF%CF%85%20%CE%B7%20%CE%88%CE%BA%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B7_1.pdf

Πίνακας 3.2: Ενδεικτικές Βασικές Βαθμίδες Πιστωτικού Κινδύνου

ΚΥΡΙΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	ΑΥΞΗΜΕΝΟΣ	ΑΡΚΕΤΑ ΥΨΗΛΟΣ	ΥΨΗΛΟΣ	ΣΧΕΤΙΚΑ ΥΨΗΛΟΣ	ΜΕΤΡΙΟΣ	ΑΠΟΔΕΚΤΟΣ	ΧΑΜΗΛΟΣ	ΠΟΛΥ ΧΑΜΗΛΟΣ
ΦΟΡΕΙΣ (Εμπειρία, φερεγγυότητα, οικονομική επάρκεια)	<ul style="list-style-type: none"> Μη εμπειροί Όχι συνέπεια Δυσμενής στοιχεία αγοράς 	<ul style="list-style-type: none"> Επιούσιες αγοράς Μη ελεγχόμενη φερεγγυότητα Προστριβές φορέων 	<ul style="list-style-type: none"> Μη εμφανή αρνητικά στοιχεία Μη ελεγχόμενα ανοίγματα στην αγορά και σφηνικές επιχειρήσεις 	<ul style="list-style-type: none"> Καλό όνομα στην αγορά 	Ιστορικά συνέχειας με Τραπεζές, προμηθευτές και λοιπούς πιστωτές			
ΔΙΟΙΚΗΤΗ - ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ	<ul style="list-style-type: none"> Αδυναμίες διοικητικές - οργανωτικές Όχι καλές εργασιακές σχέσεις 	<ul style="list-style-type: none"> Αστάθεια στις αποφασές Οργανωτικά προβλήματα Ποικίλη ανεπάρκεια προσωπικού 	<ul style="list-style-type: none"> Συναινετρατική διοίκηση Απουσία αξιόλογου διαδόχου σχήματος 	<ul style="list-style-type: none"> Μη επέλκκη διοίκηση Προσεκτικές καλές διαδοχής 	Διοίκηση - Οργανωτικό Σχίμα σε καινοποηκικά επίπεδα Αξίολογο διάδοχο σχίμα			
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	<ul style="list-style-type: none"> Απαξιωμένος εξοπλισμός Αρνητικές επιπτώσεις στο προϊόν 	<ul style="list-style-type: none"> Περιορισμένων δυνατοτήτων εξοπλισμός Μη αναβαθμισμένος τεχνολογικά Αδυναμία εκσυγχρ 	<ul style="list-style-type: none"> Κατάσταση εξοπλισμού μέτρια Δυνατότητα & προσπάθειες βελτιώσεων 	<ul style="list-style-type: none"> Αναποκρύνεται στις σημερινές ανάγκες της αγοράς Προσεκτικές αναβαθμίσεις σχετικά υψηλές 	Καινοποηκικό Τεχνολογικό επίπεδο Πραγματοποιούνται συνεχείς βελτιώσεις Καινοτομικός χαρακτήρας προϊόντων			
ΣΤΑΣΙΑ ΕΤΗΣΙΟΥ ΖΗΤΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	Καμνή ζήτησης	Κορεσμός αγοράς	Σταίο θριμανσης	Σταθεροποίηση ζήτησης	Ανακτοξη Πρσίοντος			
ΠΡΟΦΙΛ ΚΑΛΙΟΥ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Ιστορος ανταγωνισμός Υψηλή εισαγωγική διείσδυση Τεχνολογικές & λοιπές αδυναμίες 	<ul style="list-style-type: none"> Εντονος ανταγωνισμός Οικονομικά μεγέθη μη καινοποηκικά Περιορισμένες εξαγωγικές δυνατότες 	<ul style="list-style-type: none"> Εντονος ανταγωνισμός Επιμετάβλητο κλάδο Οριακά οικονομικά μεγέθη 	<ul style="list-style-type: none"> Σχετικά εντονος ανταγωνισμός Προσκόθετες αντιμετώπισης του Καινοποηκικά μεγέθη κλάδου 	<ul style="list-style-type: none"> Μέτριος ανταγωνισμός Καλά οικονομικά μεγέθη κλάδου 	Καινοποηκική πορεία κλάδου	Δυναμική παρουσία κλάδου Ενθαρρυντικές προσπάθειες	
ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> Καθολικές πωλήσεις Εντονα αρνητικά αποτελέσματα Μη επαρκή σχεδιστοσχών 	<ul style="list-style-type: none"> Στασιμότητα πωλήσεων Αρνητικά αποτελέσματα 	<ul style="list-style-type: none"> Χαμηλός ρυθμός αύξησης πωλήσεων Εξάρτηση τους από κελιάτες υψηλόν ρίσκου Οριακά κέρδη 	<ul style="list-style-type: none"> Καινοποηκική εξέλιξη Ολιγοπωλεσιμακική εξάρτηση Σχετικά χαμηλά κέρδη 	Καινοποηκική πορεία πωλήσεων & κερών	Καλή εξέλιξη πωλήσεων & κερών	Πολύ καλή εξέλιξη	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> Αρνητική καθαρή θέση Εντονα προβλήματα ρευστότητας Δυσμενής στοιχεία αγοράς Αδυναμία εισροής νέων κεφαλαίων 	<ul style="list-style-type: none"> Πολύ χαμηλά τόκα κεφάλαια Υψηλή δανειακή επιβάρυνση Προβλήματα ρευστότητας Δυσμενής στοιχεία αγοράς 	<ul style="list-style-type: none"> Μη καινοποηκικό υνο, ίδιων κεφαλαίων Υψηλή δανειακή επιβάρυνση Μη εμφανή προβλήματα ρευστότητας αντιμετώπιζόμενα με απήμενες πιστώσεις 	<ul style="list-style-type: none"> Οριακή κεφαλαιακή διάρθρωση Σχετικά καινοποηκική ρευστότητα 	<ul style="list-style-type: none"> Σχετικά καλή κεφαλαιακή δομή Καινοποηκική ρευστότητα 	<ul style="list-style-type: none"> Καλή οικονομική κατάσταση Καλή ρευστότητα 	<ul style="list-style-type: none"> Πολύ καλή οικονομική κατάσταση Επιτυχής μέλας ομίσου με ηρέπεια θέση στην αγορά 	Αριστη οικονομική κατάσταση
ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΕΞΥΠΗΛΕΣΕΙΣ	Ανεπαρκές	Ανεπαρκές & μη ουσιαστικές σε μεγάλο μέρος	Ανεπαρκές	Οριακές	Σχετική Επαρκεία		Επαρκές & άμεσα ρευστοποιήσιμες	

Πηγή: Γαγλίας, 2011

3.3.3 Συνέπειες του πιστωτικού κινδύνου

Μερικές από τις συνέπειες που έχει ο πιστωτικός κίνδυνος για τις επιχειρήσεις είναι οι εξής:

- η περιορισμένη ρευστότητα
- η μειωμένη πιστοληπτική τους ικανότητα
- η ενδεχόμενη πτώχευσή τους
- η μεγάλη ανάγκη εκ μέρους των επιχειρήσεων, που ενέχουν αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο, για αναζήτηση έκτακτης χρηματοδότησης
- η ανάγκη διατήρησης υψηλών αποθεματικών
- η αναστολή ορισμένων ή και όλων των στρατηγικών στόχων της επιχείρησης.

3.3.4 Υποδείγματα μέτρησης & εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου

Οι κύριες μέθοδοι για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου είναι:

1) Η μέθοδος credit scoring (πιστωτική βαθμολόγηση) η οποία είναι η κατάλληλη σε περιπτώσεις που αφορούν σε μικρές και ομοιογενείς ομάδες πιστούχων (λχ. καταναλωτικά δάνεια)⁴³. Στη μέθοδο αυτή περιλαμβάνεται ένα σύστημα αξιολόγησης, το οποίο μετά την εισαγωγή ορισμένων στοιχείων, προβαίνει στη βαθμολόγηση και κατάταξη του πιστούχου σε κατηγορίες πιστωτικού κινδύνου. Τα βασικά ποιοτικά χαρακτηριστικά ενός μοντέλου βαθμολόγησης είναι τα ακόλουθα⁴⁴:

- να είναι ακριβές με πολύ χαμηλά ποσοστά λάθους
- να είναι συνοπτικό με όχι πολλές μεταβλητές
- να μην είναι κοινότοπο και να παράγει ενδιαφέροντα αποτελέσματα
- τα αποτελέσματά που προκύπτουν να μπορούν να ερμηνευθούν
- να είναι εφικτό να εφαρμοστεί.

⁴³ Καλάογλου, Φ. (1999), "Υποδείγματα Μέτρησης Πιστωτικού Κινδύνου", *Δελτίον ΕΕΤ*, Α' Τρίμηνο, Σελ. 82-94.

⁴⁴ Servigny, A. & Renault, O. (2004), *Measuring and Managing Credit Risk*, New York: McGraw-Hill.

2) Η μέθοδος credit rating (πιστωτική διαβάθμιση) ενδείκνυται για τη χρηματοδότηση μεγάλων επιχειρήσεων καθώς και τραπεζών. Βασίζεται στην υποκειμενική κρίση των εξειδικευμένων στελεχών, τα οποία προβαίνουν σε αξιολόγηση σύμφωνα με την εμπειρία και τις γνώσεις τους που έχουν, καθώς και από τη διαρκή παρακολούθηση του πιστούχου. Τα συστήματα πιστωτικής διαβάθμισης (credit rating) αποσκοπούν στην ποσοτικοποίηση της αναμενόμενης πιθανότητας μιας αθέτησης πληρωμών από το δανειζόμενο⁴⁵. Παρόμοια συστήματα χρησιμοποιούνται από τους γνωστούς οίκους αξιολόγησης Standard and Poor's, Fitch και Moody's.

Τα κριτήρια τα οποία υπολογίζονται με σκοπό την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου είναι:

- ποσοτικά (πχ. οικονομικές καταστάσεις)
- ποιοτικά (πχ. οργάνωση και διοίκηση, ανταγωνισμός από άλλες επιχειρήσεις κ.ά.).

3.3.5 Τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου

Οι τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου διακρίνονται σε 3 κατηγορίες:

- εξασφαλίσεις, οι οποίες αποτελούν την πιο σημαντική τεχνική μείωσης του πιστωτικού κινδύνου⁴⁶
- εγγυήσεις και πιστωτικά παράγωγα
- συμψηφισμός εντός ισολογισμού στοιχείων.

---

⁴⁵ Krahen, J. & Weber, M. (2001), "Generally accepted rating principles: a primer", *Journal of Banking & Finance*, Vol. 25, pp. 3-23.

⁴⁶ Μυλωνάς, Δ. (2008), "Οι επιπτώσεις από την εφαρμογή του Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας II στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και στην ελληνική οικονομία", *Διοικητική Ενημέρωση*, Τεύχος 45: 17-46.

Η Τράπεζα της Ελλάδος δέχεται τις δύο πρώτες κατηγορίες μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, καθώς δεν υπάρχουν οι αναγκαίες νομικές προϋποθέσεις, προκειμένου να γίνει αποδεκτή η τρίτη κατηγορία⁴⁷.

3.3.6 Κατάταξη σε ζώνες πιστωτικού κινδύνου

Οι Οργανισμοί Αξιολόγησης Πιστοληπτικής Ικανότητας (External Credit Assessment Institutions) βοηθούν σε σημαντικό βαθμό τις επιχειρήσεις και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς να λαμβάνουν σωστές αποφάσεις. Το γεγονός αυτό έχει αναγνωριστεί από το Νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας και τη Νέα Οδηγία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁴⁸.

Η κατάταξη του δανειολήπτη σε διάφορες ζώνες πιστωτικού κινδύνου αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο το οποίο χρησιμεύει στη λήψη διαφόρων αποφάσεων. Υπάρχουν 14 βαθμίδες για τους πελάτες που θεωρούνται συνεπείς και μία για τους ασυνεπείς, όπως καταγράφονται και στον πίνακα που ακολουθεί.

---

⁴⁷ Τράπεζα της Ελλάδος, (2004), "Εγγραφο Διαβούλευσης III, Τεχνικές Μείωσης Πιστωτικού Κινδύνου", Διαθέσιμο στο: http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/%CE%88%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%BF%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%99%CE%99%CE%99-25.10.2004-%CE%A4%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82%CE%9C%CE%B5%CE%AF%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%A0%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D_%CE%9A%CE%B9%CE%BD%CE%B4%CF%8D%CE%BD%CE%BF%CF%85.pdf

⁴⁸ Διαθέσιμο στο: <http://www.icap.gr/Default.aspx?id=8776&nt=19&lang=1>

Πίνακας 3.3: Κατάταξη σε ζώνες πιστωτικού κινδύνου

Διαβάθμιση	Ζώνη πιστωτικού κινδύνου	Συχνότητα αναθεώρησης	Περιθώριο χρήσης ορίων	
AA	Ζώνη χαμηλού κινδύνου	18 μήνες	12 μήνες	
A+				
A				
A-				
BB+				
BB	Ζώνη μέσου κινδύνου	12 μήνες	6 μήνες	
BB-				
B+				
B				
B-	Ζώνη Αποδεκτού κινδύνου			
B-				
ΓΓ+	Υπό παρακολούθηση	6 μήνες	3 μήνες	
ΓΓ				
ΓΓ-				
Γ	Ζώνη υψηλού κινδύνου	3 μήνες	3 μήνες	
Δ0				Καθυστερήσεις
Δ1				
Ε	Επισφάλειες			
		Default		

Πηγή: Σαραγιώτης, 2010, σελ. 42

Στον πίνακα που ακολουθεί γίνεται αντιστοίχιση των ποιοτικών πιστοληπτικών αξιολογήσεων σε αριθμητική κλίμακα από τους οίκους S&P, Moody's και Fitch Ratings. Ο μεγαλύτερος πιστωτικός κίνδυνος αντιστοιχεί σε μεγαλύτερο αριθμό.

Πίνακας 3.4: Αντιστοίχιση Ποιοτικών Πιστοληπτικών Αξιολογήσεων σε Αριθμητική Κλίμακα

S&P	Ποιοτική Κλίμακα Αξιολόγησης		Αριθμητική Κλίμακα
	Moody's	Fitch Ratings	
AAA	Aaa	AAA	1
AA+	Aa1	AA+	2
AA	Aa2	AA	3
AA-	Aa3	AA-	4
A+	A1	A+	5
A	A2	A	6
A-	A3	A-	7
BBB+	Baa1	BBB+	8
BBB	Baa2	BBB	9
BBB-	Baa3	BBB-	10
BB+	Ba1	BB+	11
BB	Ba2	BB	12
BB-	Ba3	BB-	13
B+	B1	B+	14
B	B2	B	15
B-	B3	B-	16
CCC+	Ca1	CCC	17
CCC	Ca2	CC	18
CCC-	Ca3	C	19
CC	Ca	RD	20

Πηγή: Πανοπούλου & Τσούμας, 2011, σελ. 169

3.4 ΑΝΑΚΕΦΑΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η ρευστότητα, η κεφαλαιακή βάση και γενικά η σταθερότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από⁴⁹:

- την αδυναμία πρόσβασης στις διεθνείς αγορές
- τη μεγάλη εκροή των καταθέσεων στο εξωτερικό
- τις άσχημες οικονομικές συνθήκες που προκάλεσαν επιδείνωση της ποιότητας των δανειακών χαρτοφυλακίων
- την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα (PSI). Πιο συγκεκριμένα τον Οκτώβριο του 2011 αποφασίστηκε το οριστικό κούρεμα του ελληνικού χρέους άνω του 50% (σε ονομαστική αξία). Ο ελληνικός τραπεζικός τομέας συμμετείχε στο κούρεμα αυτό με ομόλογα αξίας περίπου 50 δις ευρώ (δηλαδή, οι ελληνικές τράπεζες υπέστησαν 53,7% κούρεμα της ονομαστικής αξίας των ομολόγων και άνω του 80% πραγματικές ζημιές)⁵⁰
- τα «κόκκινα» δάνεια.

Η ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος θα επέλθει μέσα από την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, δηλαδή μέσω της μεταβίβασης 40 - 45 δις ευρώ, τα οποία θα προστεθούν στα 5,5 δις ευρώ που έχουν λάβει τα τραπεζικά ιδρύματα από το 2008. Επιπρόσθετα, η ανακεφαλαιοποίηση προχωράει με τη συγκεντροποίηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και τη δημιουργία μεγάλων συστημικών τραπεζικών ομίλων.

---

⁴⁹ Τράπεζα της Ελλάδος (2012), *Έκθεση για την Ανακεφαλαιοποίηση και Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Τομέα, Μετάφραση του Κεφαλαίου I: Γενική Επισκόπηση*, Διεύθυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας – Γραμματεία.

⁵⁰ Φιλίππου, Χ. (2012), "Φάκελος: ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών", Το Βήμα οικονομία, Διαθέσιμο στο: <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=472858>

Σύμφωνα με την Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, σε συνδυασμό με την αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα, θα αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των αγορών και των καταθετών (οι οποίοι θα επιστρέψουν τις καταθέσεις τους από το εξωτερικό και θα σταματήσει η εκροή αυτών) και θα βελτιώσει την κεφαλαιακή θέση και τη ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών συμβάλλοντας στην περαιτέρω βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και της ελληνικής οικονομίας⁵¹.

Στο παράρτημα παρουσιάζεται σε πίνακα η διαδικασία για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών αναγκών των τραπεζών (για την περίοδο Δεκέμβριος 2011 – Δεκέμβριος 2014, ενοποιημένη βάση).

---

⁵¹ Τράπεζα της Ελλάδος (2012), *Έκθεση για την Ανακεφαλαιοποίηση και Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Τομέα, Μετάφραση του Κεφαλαίου Ι: Γενική Επισκόπηση*, Διεύθυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας – Γραμματεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

4.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Οι χρηματοοικονομικές κρίσεις είναι καταστάσεις κατά τις οποίες επικρατεί υψηλή μεταβλητότητα στις χρηματοοικονομικές αγορές και δημιουργούνται προβλήματα ρευστότητας και αξιοπιστίας ορισμένων χρηματοοικονομικών οργανισμών. Οι κρίσεις αυτές δύνανται να επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία μιας χώρας. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θεωρούνται η βασική άμυνα στις χρηματοοικονομικές κρίσεις, καθώς έχουν υποχρέωση να διατηρούν την αξιοπιστία τους και να αξιολογούν με σωστό τρόπο την πιστοληπτική ικανότητα των δανειοληπτών τους, καθώς και να διαχειρίζονται με αποτελεσματικό τρόπο τους κίνδυνους που αναλαμβάνουν. Τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται από τις δημόσιες αρχές προκειμένου να προλάβουν ή και να μετριάσουν μια χρηματοοικονομική κρίση αποτελούν τη δεύτερη γραμμή άμυνας. Οι δημόσιες αρχές πρέπει να μεριμνούν ώστε να υπάρχει ένα αναγκαίο εποπτικό και ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο να διέπει τη λειτουργία ολόκληρου του χρηματοοικονομικού συστήματος. Σε περίπτωση που, παρά την υλοποίηση των προληπτικών μέτρων, οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί εμφανίσουν προβλήματα, τότε οι δημόσιες αρχές πιθανόν να παρέμβουν με τη λήψη μέτρων με στόχο τη διαχείριση και την επίλυση της κρίσης⁵².

4.2 ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα αντιμετωπίζει μια σημαντική κρίση, η οποία εμφανίστηκε το Σεπτέμβρη του 2008 μετά την κατάρρευση, τις συγχωνεύσεις και τις κρατικοποιήσεις μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων όπως η Lehman

---

⁵² Διαθέσιμο στο: http://www.centralbank.gov.cy/ngcontent.cfm?a_id=8129. Ημερομηνία ανάκτησης: 24/3/2013.

Brothers, Wachovia Bank, Merrill Lynch, Bear Sterns, Fannie Mae και Freddie Mac. Πιο συγκεκριμένα, η κρίση εμφανίστηκε με το σπάσιμο της «φούσκας» των ακινήτων το καλοκαίρι του 2006, που οδήγησε σε μεγάλο αριθμό χρεοκοπιών στεγαστικών δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου (ARM) και μειωμένης εξασφάλισης (subprime debt). Η κρίση μεταφέρθηκε στην αγορά των εταιρικών ομολόγων (MBS) τα οποία είχαν εκδοθεί με σκοπό χρηματοδότηση τιτλοποιημένων στεγαστικών δανείων.

Η κρίση αυτή επηρέασε τις χρηματοπιστωτικές αγορές και άλλων χωρών επιφέροντας σημαντική πτώση σε όλες τις παγκόσμιες χρηματιστηριακές αγορές. Παραδείγματος χάρη, μέσα στο 2008 η Κύπρος σημείωσε πτώση 72%, η Ελλάδα 60%, η Ιταλία 46%, η Ιαπωνία 40%, οι Η.Π.Α. 37%, και η Μεγάλη Βρετανία 31%.

Μερικά από τα πιο βασικά αίτια που προκάλεσαν την παγκόσμια κρίση είναι τα εξής⁵³:

- η υπερβολική χρήση τιτλοποίησης στεγαστικών δανείων
- η μεγάλη χρήση δανειακών κεφαλαίων
- η πλημμελής διαβάθμιση του πιστοληπτικού κινδύνου ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης
- το σύστημα αμοιβών στο χρηματοπιστωτικό τομέα
- το κανονιστικό πλαίσιο.

Η διαδρομή της κρίσης καταγράφεται ως ακολούθως:

σε ένα σημείο, η προσφορά των ακινήτων ξεπέρασε τη ζήτησή τους, επιφέροντας πτώση στις τιμές, η οποία με τη σειρά της δημιούργησε αρνητική καθαρή θέση στους δανειολήπτες των στεγαστικών δανείων. Επιπλέον, η αύξηση των επιτοκίων (AMR) ύστερα από την αρχική περίοδο χάριτος των χαμηλών επιτοκίων δυσχέραινε τη διατήρηση του ακινήτου στη διάθεση του αρχικού επενδυτή, οδηγώντας σε μαζικές πωλήσεις σε χαμηλές τιμές. Αποτέλεσμα αυτού ήταν οι κάτοχοι των τιτλοποιημένων δανείων να μην μπορέσουν να εισπράξουν τις αναμενόμενες ταμειακές ροές, δηλαδή τους τόκους και το κεφάλαιο, με αποτέλεσμα τα εταιρικά ομόλογα (MBS) που είχαν

---

⁵³ Καμπόλης, Χ. & Τραυλός, Ν. (2009), "Τα αίτια της πρόσφατης παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης", Διαθέσιμο στο: <http://www.alba.edu.gr/faculty/Documents/cabolis%20siite.pdf>. Ημερομηνία ανάκτησης: 24/3/2013.

χρηματοδοτήσει τα τιλοποιημένα δάνεια να υποστούν μια σημαντική μείωση στη βαθμολογία τους με μεγάλη αύξηση των επιτοκίων τους και υποτίμηση της αξίας τους. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην κατάρρευση των διαμεσολαβητικών οργανισμών⁵⁴.

4.3 ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Στις 18 Οκτωβρίου του 2009, ο τότε πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου ανακοινώνει τη «μαύρη τρύπα» στο έλλειμμα, η οποία εκτιμάται πάνω από 12%. Το επιτόκιο των ελληνικών ομολόγων αγγίζει το 4,59%. Σχεδόν 2 μήνες αργότερα, ο οίκος αξιολόγησης Fitch υποβαθμίζει την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας από A- στο BBB+, ενώ ακολουθούν παρόμοιες υποβαθμίσεις και από άλλους οίκους αξιολόγησης, όπως η Moody's και η S&P. Εν συνεχεία, ξεκινάει η απογείωση των spreads των ελληνικών ομολόγων.

Στις 14 Ιανουαρίου του 2010, η ελληνική κυβέρνηση υιοθετεί πλάνο μείωσης του ελλείμματος σε βάθος τριετίας, ενώ μέσα σε λίγο διάστημα το επιτόκιο των ομολόγων αγγίζει το 6,28%. Περίπου 1 μήνα αργότερα (10/2) ξεκινάει το πρώτο πακέτο λιτότητας με πάγωμα μισθών και περικοπές των επιδομάτων των δημοσίων υπαλλήλων. Στις 3 Μαρτίου του ίδιου χρόνου, η ελληνική κυβέρνηση ανακοινώνει δεύτερο, πιο σκληρό πακέτο μέτρων λιτότητας, το οποίο περιλαμβάνει αυξήσεις φόρων και μειώσεις μισθών, επιδομάτων και συντάξεων της τάξης έως και 30%. Στις 23 Απριλίου του 2010, η κυβέρνηση Παπανδρέου καλεί επίσημα την Ευρωζώνη και το ΔΝΤ για τη διάσωση της Ελλάδας, κάτω από την πίεση το κόστος του δανεισμού να εκτοξευθεί. Λίγες μέρες αργότερα (2/5), οι υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης συμφωνούν στο δανεισμό της Ελλάδας με 110 δισ. ευρώ για 3 χρόνια. Αντάλλαγμα του δανείου αυτού είναι ένα τρίτο, σκληρότερο πρόγραμμα λιτότητας 30 δισ. ευρώ.

---

⁵⁴ Καμπόλης, Χ. & Τραυλός, Ν. (2009), "Τα αίτια της πρόσφατης παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης", Διαθέσιμο στο: <http://www.alba.edu.gr/faculty/Documents/cabolis%20site.pdf>. Ημερομηνία ανάκτησης: 24/3/2013.

Δύο βδομάδες αργότερα, η Ελλάδα λαμβάνει την πρώτη δόση ύψους 14,5 δισ. ευρώ⁵⁵.

Στις 23/6/2010 το επιτόκιο των δεκαετών ομολόγων ξεπερνά το 10% για πρώτη φορά στην ιστορία του κοινού νομίσματος. Στις 14/1/2011, μετά τον οίκο αξιολόγησης Fitch, η S&P και η Moody's υποβαθμίζουν τα ελληνικά ομόλογα στην κατηγορία «σκουπίδια». Στις 15/4/2011 ανακοινώνονται μέτρα λιτότητας ύψους 78 δισ. ευρώ ως το 2015 και πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων 50 δισ. ευρώ. Στις 21/7/2011 οι 27 της Ε.Ε. αποφασίζουν τη χορήγηση δεύτερου πακέτου διάσωσης με κούρεμα του ελληνικού χρέους 21% και διεύρυνση της βοήθειας στα 158 δισ. ευρώ. Τα 49 δισ. αφορούν τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα (PSI) και την επαναγορά των ομολόγων. Στις 2/10/2011, ανακοινώνεται από την ελληνική κυβέρνηση ότι αδυνατεί να επιτύχει τους στόχους που είχαν συμφωνηθεί για το έλλειμμα, λόγω της μεγαλύτερης από την προβλεπόμενη ύφεσης. Λίγες μέρες αργότερα (20/10), εγκρίνεται το νέο πακέτο λιτότητας σε πολυνομοσχέδιο, ενώ η κυβέρνηση περιορίζεται σε πλειοψηφία των 153 βουλευτών. Στη συνέχεια, η έκτακτη σύνοδος της Ευρωζώνης διευρύνει το PSI στο 50% και το πακέτο βοήθειας στα 178 δισ. ευρώ. Στις 31/10/2011, ο Γ. Παπανδρέου ανακοινώνει τη διενέργεια δημοψηφίσματος για το νέο μνημόνιο και το PSI, αναστατώνοντας τις διεθνείς αγορές. Στις 5/11/2011, πραγματοποιείται συμφωνία μεταξύ Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ για συγκυβέρνηση, ωστόσο οι διαπραγματεύσεις καταρρέουν και συμφωνείται ο σχηματισμός κυβέρνησης με πρωθυπουργό το Λουκά Παπαδήμο⁵⁶.

Μετά από νέες διαπραγματεύσεις με την τρόικα, επέρχεται συμφωνία των κυβερνητικών εταίρων με την τρόικα στις 9/2/2012 για νέες περικοπές σε μισθούς και συντάξεις με αντάλλαγμα το νέο δανεισμό. Πρόκειται για το δεύτερο μνημόνιο, το οποίο στις 12/2 ψηφίζεται με διαγραφές 45 βουλευτών από ΠΑΣΟΚ, ΝΔ και ΛΑΟΣ οι οποίοι καταψήφισαν μέρος ή όλο το νομοσχέδιο. Στις 9/3/2012 η διαπραγμάτευση για το PSI ολοκληρώνεται με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο 95,7%. Ακολουθούν 2 εκλογικές αναμετρήσεις σε διάστημα 2 μηνών, όπου ακολουθεί η

⁵⁵ Πετρόπουλος, Μ. (2012), "Τριάντα + Ένα «στιγμιότυπα» από την ελληνική περιπέτεια", *Εφημερίδα Επενδυτής, Ένθετο Οικονομία*, Αρ. Φύλλου 26, Σελ. 12-13.

⁵⁶ Πετρόπουλος, Μ. (2012), "Τριάντα + Ένα «στιγμιότυπα» από την ελληνική περιπέτεια", *Εφημερίδα Επενδυτής, Ένθετο Οικονομία*, Αρ. Φύλλου 26, Σελ. 12-13.

συμφωνία για σχηματισμό τρικομματικής κυβέρνησης υπό τον Αντώνη Σαμαρά. Στις 5/7/2012 ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις της κυβέρνησης με την τρόικα για το νέο πακέτο μέτρων ύψους 11,5 δισ. ευρώ⁵⁷.

4.4 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα είναι ο συνδυασμός μεγάλου χρέους, μεγάλου ελλείμματος και χαμηλή ανταγωνιστικότητα. Για το λόγο αυτό η Ελλάδα μπορεί να δανειστεί από τις διεθνείς χρηματαγορές μόνο σε πολύ υψηλό επιτόκιο⁵⁸.

Μία από τις βασικές αιτίες της πρόσφατης κρίσης στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές θεωρείται η ελλιπής εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου, με άλλα λόγια του κινδύνου της πιθανής αδυναμίας του δανειζομένου από μια τράπεζα να αποπληρώσει τις το δάνειό του. Η υποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου σε ορισμένες αγορές οδήγησε σε υπερβολικό δανεισμό δανειοληπτών, με αποτέλεσμα την ανεξέλεγκτη αύξηση των επισφαλών δανείων⁵⁹.

---

⁵⁷ Πετρόπουλος, Μ. (2012), “Τριάντα + Ένα «στιγμιότυπα» από την ελληνική περιπέτεια”, *Εφημερίδα Επενδυτής, Ένθετο Οικονομία*, Αρ. Φύλλου 26, Σελ. 12-13.

⁵⁸ Meghir, C., Vayanos, D. & Vettas, N. (2010), “The economic crisis in Greece: A time of reform and opportunity”, Online: <http://greekeconomistsforreform.com/wp-content/uploads/Reform.pdf>, Ημερομηνία ανάκτησης: 24/3/2013.

⁵⁹ Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, (2010), *Μελέτη: Η μορφολογία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση: οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, Βασικά Συμπεράσματα της Μελέτης*, Αθήνα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα είδη των τραπεζικών κινδύνων είναι πολλά, όπως είναι ο πιστωτικός κίνδυνος (credit risk), ο κίνδυνος αγοράς (market risk), ο λειτουργικός κίνδυνος (operational risk), ο κίνδυνος ρευστότητας (liquidity risk), ο νομικός κίνδυνος (legal risk) και, κατά πολλούς, ο κίνδυνος χώρας (country risk).

Πέρα από τους άλλους κινδύνους, καταστήσαμε σαφές ότι η αξιολόγηση και εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου του δανειολήπτη από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι πολύ χρήσιμη, προκειμένου να εφαρμόσουν την κατάλληλη στρατηγική συνεργασίας μαζί του.

Ένα γενικό συμπέρασμα είναι ότι τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τα διάφορα υποδείγματα μέτρησης και εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου που εφαρμόζονται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οφείλουν να υπόκεινται σε επαναξιολόγηση με τη χρήση εναλλακτικών μεθόδων, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη ότι ο ανθρώπινος παράγοντας αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι που συμβάλλει στην εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου.

Επιπλέον, λόγω της οικονομικής κρίσης που μαστίζει τα τελευταία χρόνια την ελληνική οικονομία, κρατώντας την σε ύφεση για 6η πλέον χρονιά (σύμφωνα με το IOBE)⁶⁰, η σταθερότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος έχει πληγεί σε μεγάλο βαθμό. Η ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος μπορεί να επέλθει μέσα από την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και την αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα.

---

⁶⁰ Διαθέσιμο στο: <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26516&subid=2&pubid=112976331>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγγελόπουλος Π., (2008), *Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*, (Β' Έκδοση), Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.

Ακκιζίδης, Γ. & Καλυβά, Λ. (2005), “Πώς αντιμετωπίζεται ο λειτουργικός κίνδυνος”, Διαθέσιμο στο: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economyerpix_5_08/06/2005_146300

Γαγλιός, Κ. (2011), “Εκτίμηση και Διαβάθμιση Πιστωτικού Κινδύνου”, Διαθέσιμο στο: http://www.bicofattika.gr/files/%CE%9C%CE%AD%CF%84%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%A0%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D%20%CE%9A%CE%AF%CE%BD%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%BF%CF%85%20%CE%B7%20%CE%88%CE%BA%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B7_1.pdf

Γκένιος, Α. (2012), *Συγχωνεύσεις στον τραπεζικό κλάδο*. Διπλωματική Εργασία, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οικονομική Επιστήμη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Γκόρτσος, Χ. & Αλεξάκης, Π. (2006), *Εισαγωγή στις Τραπεζικές σπουδές, Το Νομισματικό και Χρηματοπιστωτικό Περιβάλλον*, Α' Τόμος, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο, Εκπαιδευτικά Εγχειρίδια.

Δούμπος, Μ. (2006), “Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων & Value at Risk”, *Επιστημονικό Marketing Management*, Διαθέσιμο στο: http://www.epistimoniko-marketing.gr/article_show.php?article_id=1350

Δρεττάκης, Μ. Γ. (2012), “1999-2011: Διαμετρικά αντίθετη η «πορεία» της ανεργίας στην Ελλάδα και στη Γερμανία”, *Εφημερίδα: Η Αυγή*, Διαθέσιμο στο: <http://www.avgi.gr/ArticleActions/show.action?articleID=733176>

Ευθύμογλου, Π. Γ. & Μπάλλας, Α. Α. (2008), *Χρηματοδοτικοί οργανισμοί και αγορές*, 4η έκδοση, Αθήνα: Μπένου Ε.

Εφραιμίδης, Γ. (2009), “Πιστωτικός Κίνδυνος. Ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Συστήματος Μέτρησης & Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου: Θέματα υλοποίησης της εφαρμογής και προτεινόμενες λύσεις”. *Επιστημονικό Marketing Management*. Αναρτημένο στο: http://www.epistimonikomarketing.gr/article_show.php?article_id=3544

Ζοπουνίδης, Κ. (2009), “Τα Μεγαλύτερα Τραπεζικά Σκάνδαλα της τελευταίας 30ετίας”, *Επιστημονικό Marketing Management*, Διαθέσιμο στο: <http://www.epistimonikomarketing.gr/ta-megalutera-trapezika-skandala-tis-teleutaias-30etias/>

Ζοπουνίδης, Κ. (2008), “Τραπεζικό Μάνατζμεντ και Διαχείριση Κινδύνων”, *Επιστημονικό Marketing Management*, Διαθέσιμο στο: <http://www.epistimonikomarketing.gr/trapeziko-manatzment-kai-diaheirisi-kindunon/>

Ζοπουνίδης, Κ. (2008), “Χρηματοδοτική Μίσθωση και Τραπεζικός Δανεισμός”, *Επιστημονικό Marketing Management*, Διαθέσιμο στο: <http://www.epistimonikomarketing.gr/xrimatodotiki-misthosi-kai-trapezikos-daneismos/>

Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών, (Ιούλιος, 2012), *Η Ελληνική Οικονομία, 2/12, Τριμηνιαία Έκθεση*, Διαθέσιμο στο: http://www.iobe.gr/media/elloik/02_12_Greek_final.pdf

Καινούργιος, Δ. (2002), “Value-at-risk (VAR) μεθοδολογία εκτίμησης του κινδύνου αγοράς και VAR παράγωγα εργαλεία”, *Δελτίον Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών*, Δ' Τρίμηνο 2002, Σελ. 77-86.

Καλφάογλου, Φ. (1999), “Υποδείγματα Μέτρησης Πιστωτικού Κινδύνου”, *Δελτίον ΕΕΤ*. Α’ Τρίμηνο, Σελ. 82-94.

Καμπόλης, Χ. & Τραυλός, Ν. (2009), “Τα αίτια της πρόσφατης παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης”, Διαθέσιμο στο: <http://www.alba.edu.gr/faculty/Documents/cabolis%20siite.pdf>

Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, (2007), *Κατευθυντήριες Γραμμές προς τις Τράπεζες για τις Εσωτερικές Διαδικασίες Αξιολόγησης της Κεφαλαιακής Επάρκειας – ΕΔΑΚΕ (Internal Capital Adequacy Assessment Process – ICAAP)*, Διαθέσιμο στο: http://www.centralbank.gov.cy/media/BCCRDG_SupervisoryReviewProcess_ICAAP.doc

Κοσμίδου, Κ. (2006). “Μια Χρηματοοικονομική Ανάλυση των Τραπεζικών Ιδρυμάτων σήμερα!”. *Επιστημονικό Marketing Management*. Διαθέσιμο στο: http://www.epistimonikomarketing.gr/article_show.php?article_id=1353

Κοσμίδου, Κ. & Ζοπουνίδης, Κ. (2003), *Συστήματα Διαχείρισης Τραπεζικών Κινδύνων: Η περίπτωση του Asset Liability Management*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Λώλος, Λ. (1965), *Το Τραπεζικόν Σύστημα (ιστορία-εξέλιξις-διάρθρωσις)*, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος.

Μυλωνάς, Δ. (2008), “Οι επιπτώσεις από την εφαρμογή του Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας II στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και στην ελληνική οικονομία”, *Διοικητική Ενημέρωση*, Τεύχος 45: 17-46

Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, (2010), *Μελέτη: Η μορφολογία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση: οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, Βασικά Συμπεράσματα της Μελέτης*, Αθήνα.

Όμιλος Ελληνικής Τράπεζας, (2007), *Δημοσιοποιήσεις με βάση τον Πυλώνα 3 της Βασιλείας II*, Διαθέσιμο στο: <http://www.hellenicbank.gr/document/2375/HB%20Group%20P3%20Disclosures%202007.pdf>

Πετρόπουλος, Μ. (2012), “Τριάντα + Ένα «στιγμιότυπα» από την ελληνική περιπέτεια”, *Εφημερίδα Επενδυτής, Ένθετο Οικονομία*, Αρ. Φύλλου 26, Σελ. 12-13.

Σαραγιώτης, Σ. (2010), *Αξιολόγηση Πιστοληπτικής Ικανότητας Επιχειρήσεων και Εκτίμηση Πιστωτικού Κινδύνου Χρηματοδοτήσεων στην Τραπεζική Πρακτική*, Διπλωματική Εργασία, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Σταϊκούρας, Χ. (2005), *Τραπεζική Χρηματοοικονομική*, Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Τζώρτζη, Ε. (2012), “Στην Τράπεζα Πειραιώς το υγιές κομμάτι της ΑΤΕ”, *Εφημερίδα Καθημερινή*, Ένθετο Οικονομία, Φύλλο 28/07/2012, Διαθέσιμο στο: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w/articles/economy_100057_28/07/2012_490491

Τράπεζα της Ελλάδος, (2012), *Έκθεση για την Ανακεφαλαιοποίηση και Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Τομέα, Μετάφραση του Κεφαλαίου Ι: Γενική Επισκόπηση*, Διεύθυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας – Γραμματεία.

Τράπεζα της Ελλάδος, (2004), “Έγγραφο Διαβούλευσης ΙΙΙ, Τεχνικές Μείωσης Πιστωτικού Κινδύνου”, Διαθέσιμο στο: http://www.bankofgreece.gr/BoG/Documents/%CE%88%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%BF_%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%99%CE%99%CE%99-25.10.2004-%CE%A4%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82_%CE%9C%CE%B5%CE%AF%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%A0%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D_%CE%9A%CE%B9%CE%BD%CE%B4%CF%8D%CE%BD%CE%BF%CF%85.pdf

Φιλιππούλου, Χ. (2012), “Φάκελος: ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών”, *Το Βήμα οικονομία*, Διαθέσιμο στο: <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=472858>

Χαρδούβελης, Γκ. (2009), “Κίνδυνος επιτοκίου, Εισαγωγή”, *Διάλεξη στο Μάθημα: Management of Financial Institutions*, Τμήμα Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Διαθέσιμο στο: http://web.xrh.unipi.gr/attachments/136_136_SET-3_2009_INTEREST-RISK-INTRO.pdf

Χολέβας, Ι. (1995), *Τραπεζικές εργασίες*, Interbooks, Αθήνα.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Best, P. W. (1998), *Implementing Value at Risk*, John Wiley & Sons Ltd, Wiley series in financial engineering, West Sussex, England.

Krahnem, J. & Weber, M. (2001), “Generally accepted rating principles: a primer”, *Journal of Banking & Finance*, Vol. 25, pp. 3-23.

Meghir, C., Vayanos, D. & Vettas, N. (2010), “The economic crisis in Greece: A time of reform and opportunity”, Online: <http://greekeconomistsforreform.com/wp-content/uploads/Reform.pdf>

Saunders, A. & Cornett, M. M. (2008), *Financial Institutions Management, A Risk Management Approach*, (6th ed.), McGraw-Hill, Irwin.

Servigny, A. & Renault, O. (2004), *Measuring and Managing Credit Risk*, New York: McGraw-Hill.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=8128

http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=8129

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996D0454:EL:HTML>

<http://www.hba.gr/Index.asp?Menu=4> (Ενωση Ελληνικών Τραπεζών)

<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/History/foundation.aspx>

http://ikaros.teipir.gr/ske/tropoi_xrimatodotisis.htm#ΤραπεζικόςΔανεισμός
(Συμβουλευτικό Κέντρο Επιχειρηματικότητας του Τ.Ε.Ι. Πειραιά)

<http://nomothesia.ependyseis.gr/eu-law/getFile/N+3601+2007.pdf?bodyId=841614>

<http://www.tanea.gr/relatedarticles/article/4782283/?iid=2>

<http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/%CE%88%CE%B3%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%BF%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7%CE%B7%CF%82%CE%9C%CE%B5%CE%B8%CF%8C%CE%B4%CE%BF%CF%85%CF%84%CF%89%CE%BD%CE%95%CF%83%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%AF%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD.pdf>

<http://www.bicofattika.gr/files/%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%93%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%95%CE%A3%20%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%A3%20CLUSTERS.pdf>

<http://dir.icap.gr/2322.asp>

<http://www.icap.gr/Default.aspx?id=8776&nt=19&lang=1>

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32006L0048:EL:
NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32006L0048:EL:NOT)

[http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/BCCRDG_ORISMOI_PISTOTIKOSKI
NDYNOS_ANTISYMB.pdf](http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/BCCRDG_ORISMOI_PISTOTIKOSKI_NDYNOS_ANTISYMB.pdf)

http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/apof1_459_07.htm

<http://www.sev.org.gr/online/viewNews.aspx?id=2151&mid=&lang=gr>

<http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=472858>

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26516&subid=2&pubid=112976331>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας Παραρτήματος 1: Δίκτυο καταστημάτων & υποκαταστημάτων των τραπεζών

Στοιχεία 31/12/2011					
	Δίκτυο καταστημάτων/υποκαταστημάτων			Σύνολο	Σύνολο προσωπικού
	Νομός Αττικής	Νομός Θεσ/νίκης	Λοιπή Χώρα		
ΣΥΝΟΛΟ (α+β+γ)	1491	370	1714	3575	56611
α) Μέλη της Ε.Ε.Τ.	1483	369	1713	3565	56042
1. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	208	52	282	542	11640
2. Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias	182	48	172	402	7195
3. Alpha Bank	182	46	186	414	6997
4. Τράπεζα Πειραιώς	139	43	162	344	4662
5. Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος	116	34	318	468	5798
6. Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος	127	32	164	323	4110
7. Marfin Εγνατία Τράπεζα	84	20	69	173	2683
8. Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος	62	19	69	150	2222
9. Τράπεζα Κύπρου	84	19	84	187	2912
10. Τράπεζα Millenium Bank	60	17	42	119	1194
11. Citibank International	28	3	9	40	1214
12. Attica Bank	41	10	29	80	1032
13. Geniki Bank	43	7	54	104	1522
14. Proton Bank	17	2	9	28	524
15. Probank	63	6	39	108	1071
16. HSBC	15	1		16	517
17. FFBank	9	2	8	19	258
18. Πανελλήνια Τράπεζα	10	5	13	28	104
19. Ελληνική Τράπεζα	13	3	4	20	387
β) Συνδεδεμένα μέλη της Ε.Ε.Τ	2			2	77
1. The Royal Bank of Scotland	1			1	52
2. Unicredit Bank	1			1	25
γ) Μη μέλη της Ε.Ε.Τ	6	1	1	8	492
1. Saxo Bank	1			1	8
2. FGA Bank	1			1	17
3. F.C.A.	1			1	34
4. BNP Securities Services	1			1	44
5. Τ. Παρακαταθηκών & Δανείων	2	1	1	4	389

ΠΗΓΗ: Πιστωτικά ιδρύματα

* Στον πίνακα περιλαμβάνονται στοιχεία προερχόμενα από την πλειοψηφία των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα

Πίνακας Παραρτήματος 2: Διαδικασία για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών αναγκών
(Δεκέμβριος 2011 – Δεκέμβριος 2014, ενοποιημένη βάση)
(εκατ. ευρώ, εκτιμήσεις Μαΐου 2012)

Τράπεζες ¹	Κύρια Βασικά Ίδια Κεφάλαια Αναφοράς ² (1)	Συνολικές ακαθάριστες ζημιές λόγω PSI (Δεκ 2011) (2)	Προβλέψεις σχετικές με το PSI (Ιουν 2011) (3)	Ακαθάριστες αναμενόμενες ζημιές πιστωτικού κινδύνου ³ (4)	Προβλέψεις για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου ⁴ (Δεκ 2011) (5)	Εσωτερική δημιουργία κεφαλαίου ⁵ (6)	Στόχος για τα Κύρια Βασικά Ίδια Κεφάλαια (Δεκ 2014) (7)	Κεφαλαιακές ανάγκες (8)=(7)-[(1)+(2)+(3)+(4)+(5)+(6)] (8)
Εθνική	7.287	-11.735	1.646	-8.366	5.390	4.681	8.657	9.756
Eurobank	3.515	-5.781	830	-8.226	3.514	2.904	2.595	5.839
Alpha	4.526	-4.786	673	-8.493	3.115	2.428	2.033	4.571
Πειραιώς	2.615	-5.911	1.005	-6.281	2.565	1.080	2.408	7.335
Εμπορική	1.462	-590	71	-6.351	3.969	114	1.151	2.475
Αγροτική ⁶	378	-4.329	836	-3.383	2.344	468	1.234	4.920
Ταχ. Ταμ/ριο	557	-3.444	566	-1.482	1.284	-315	903	3.737
Millennium	473	-137	0	-638	213	-79	230	399
Γενική	374	-292	70	-1.552	1.309	-40	150	281
Αττικής	366	-142	53	-714	274	15	248	396
Probank	281	-295	59	-462	168	147	180	282
Νέα Proton	57	-216	48	-482	368	34	115	305
FBB	145	-49	0	-285	167	-29	116	168
Πανελλήνιο	82	-26	3	-118	48	-26	42	78
Σύνολο	22.119	-37.733	5.861	-46.834	24.727	11.381	20.062	40.542
Υποσύνολο «συστημικών τραπεζών»⁷	17.944	-28.214	4.154	-31.367	14.583	11.093	15.693	27.501

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

1 Η άσκηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για τις ABB, Credicom και IBG δεν απαιτούνται επιπλέον κεφάλαια.

2 Κύρια Βασικά Ίδια Κεφάλαια το Δεκέμβριο του 2011 όπως υποβλήθηκαν από τις τράπεζες χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επίδραση της ιδιωτικής συμμετοχής στην αναδιάρθρωση του ελληνικού δημόσιου χρέους (PSI).

3 Αναμενόμενες Ακαθάριστες Ζημιές (CLPs) για την περίοδο Ιουνίου 2011-Δεκεμβρίου 2014 του πιστωτικού κινδύνου στα δάνεια στην Ελλάδα, στο εξωτερικό και σε φορείς και οργανισμούς που σχετίζονται με το Ελληνικό δημόσιο. Οι Αναμενόμενες Ακαθάριστες Ζημιές για τα δάνεια στην Ελλάδα περιλαμβάνουν: α) τις αναμενόμενες για την τριετία ζημιές που εκτίμησε η BlackRock, β) τις αναμενόμενες ζημιές για το τέταρτο έτος και γ) τις αναμενόμενες ζημιές από τη χορήγηση νέων δανείων την περίοδο 2012-2014.

4 Συσσωρευμένες προβλέψεις (Δεκέμβριος 2011) που είχαν ήδη σχηματίσει οι τράπεζες για τα δανειακά χαρτοφυλάκια στα οποία αναφέρεται η στήλη (4).

5 Εσωτερική Δημιουργία Κεφαλαίου κατά την περίοδο 2012-2014, όπως προκύπτει από τη συντηρητική θεώρηση των βασικών στοιχείων της λειτουργικής κερδοφορίας που προέβλεπαν τα υποβληθέντα από τις τράπεζες τριετή επιχειρησιακά σχέδια, καθώς και τη συνεκτίμηση των ενεργειών ενίσχυσης κεφαλαίων που είχαν ολοκληρωθεί έως το πέρας της άσκησης.

6 Η Αγροτική Τράπεζα εξυγιάνθηκε τον Ιούλιο του 2012.

7 Εθνική Τράπεζα, Eurobank, Αίφα Bank και Τράπεζα Πειραιώς.